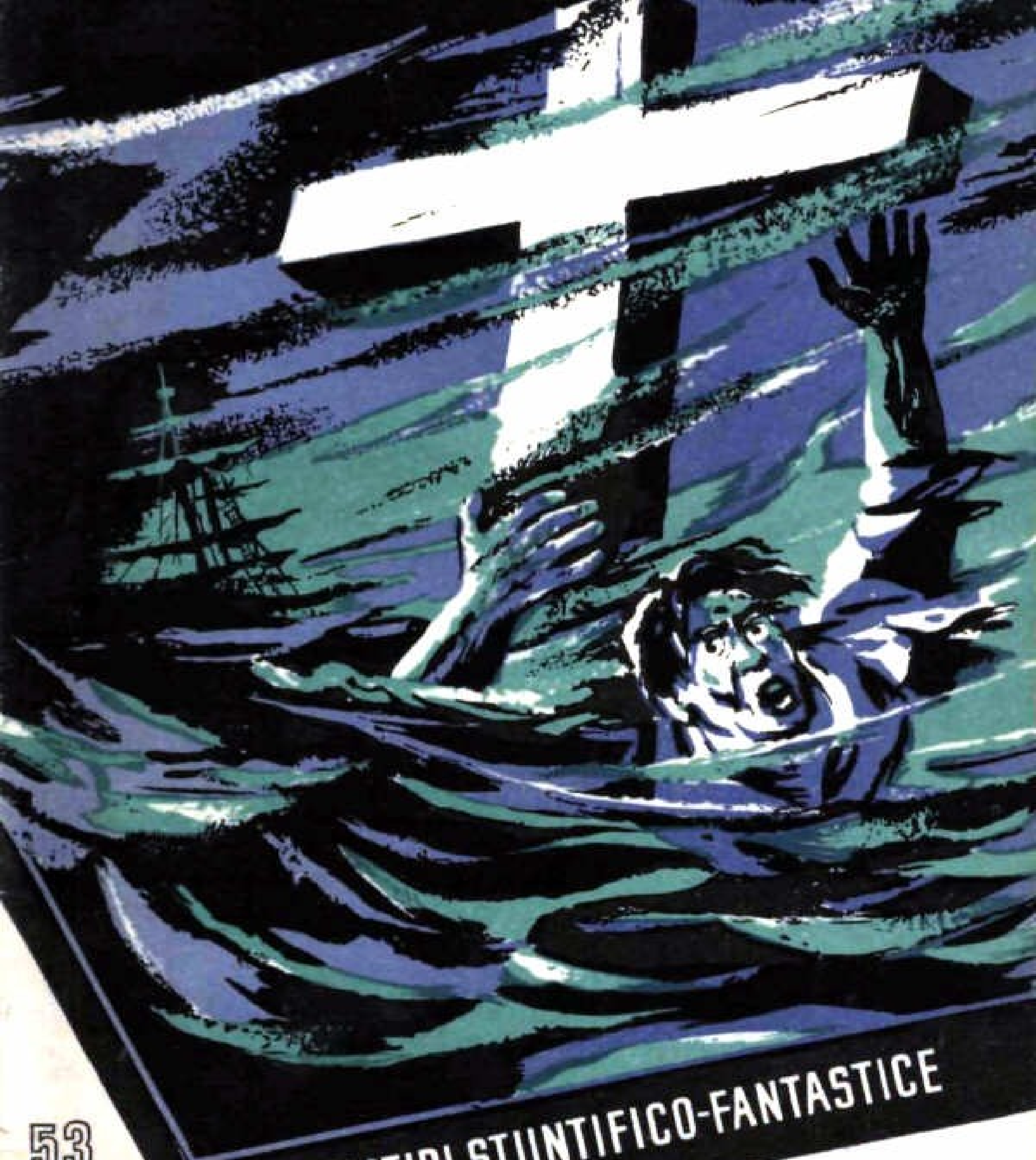

53

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

IOANA PETRESCU

BALAURUL MĂRILOR

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

IOANA PETRESCU

BALAURUL MĂRILOR

Colecţia "Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"

53

IOANA PETRESCU

BALAURUL MĂRILOR

Monstrum horrendum, informe,
ingeans!...
Vergiliu[1]

Messer[2] – Gaspard lăsă pana să-l cadă dintre degete şi se uita cu ciudă la rîndurile înşirate pe foaia de pergament din fata lui. „Doar n-am îmbătrînit atît încît să nu mai fiu în stare să scriu. Mîna îi tremurase fără îndoială, căci scrierea lui gotică, înaltă şi citeaţă de obicei, semăna acum cu a unui copil nedeprins cu slovele.

Îşi scoase ochelarii oftînd şi-şi plimbă privirile pe pereţii camerei lui de lucru. I se năzărea că se petrece ceva neobişnuit. Poate că ochii lui obosiţi erau de vină. Dar părea că în jurul lui totul se mişcă, uşor, nesimţit, masa de lucru tremura, la fel ca şi jilţul în care şedea el. La fel şi alambicele, pîlniile, retortele cu forme ciudate ce se îngrămădeau într-un colţ al cabinetului. Flacăra plăpîndă a lumînării pe sfîrşite arunca umbre mari pe pereţi. Şi umbrele prinseră a se însufleţi în pîlpîitul ei sărac; iar scheletul omenesc, pitit într-un ungher, păru că se mişcă, de parcă ar fi fost viu. Gaspard îşi întoarse ochii de la el cu un fior neplăcut.

Flacăra se mai zbătu o dată, de două ori şi se stinse, ca

1 Un monstîu înspăimîmator, uriaş şi hidos…
2 Messer – messire = titlu de onoare ce se adăuga mai întîi pe lîngă numele nobililor - şi mai tîrziu era atribuit doctorilor, preoţilor etc

furată de o nevăzută mînă. Cînd rămase pe întuneric, bătrînul învăţat tresări. Parcă se simţea pîndit din umbră. „Mai rău ca o babă fricoasă” – se dojeni el. În vatră mai luceau slab cîţiva tăciuni. Vru să se ridice din jilţul său ca să aprindă o altă luminare, în clipa aceea i se păru că aude zgomote înăbuşite sub podeaua odăii. Se opri în loc, aţintind urechea. Nu erau paşi omeneşti, mai degrabă un fel de bufnituri înfundate şi înfricoşătoare: parcă ar fi bătut cineva capacul unui sicriu. Au stăruit o vreme, apoi au contenit. Şi au început iar. Se desluşeau din ce în ce mai bine. Când păreau că vin de departe, din măruntaiele pămîntului, când se apropiau, de parcă ar fi fost chiar pe sub scînduri. Auzea acum nişte gemete, un zornăit de lanţuri, mugete prelungi şi un freamăt surd, ca şi cum ar fi trecut pe dedesubt zeci de cirezi de bivoli.

Gaspard era singur în toată casa. Fata care îl slujea pleca în fiecare seara să doarmă la părinţi. Aşa găsise el că e mai cuviincios, ca să nu dea de vorbit gurilor rele. Dar în noaptea asta, o teamă neînţeleasă îl copleşea pe cărturarul vestit, parcă ar fi fost singur pe întreg pămîntul. Ar fi dorit, el, cel tăcut şi scump la vorba, să poată schimba cîteva cuvinte cu cineva. Zgomotele se apropiaseră; creşteau înspăimîntător cu fiece clipă. Bubuituri năprasnice se amestecau printre ele, făcînd să se cutremure aparatele de sticlă şi zgîlţîind ferestrele. Deodată simţi cum se zguduie masa grea de stejar – pe care-şi sprijinea cotul – şi sfeşnicul de argint de pe ea; şi toate aparatele lui de sticlă zornăiau subţire, tresărind înspăimîntate şi lovindu-se între ele. Iar globul pămîntesc, aşezat peste ceasloave, după ce se cumpăni nesigur de cîteva ori, ca un om beat, se rostogoli peste un morman de hîrci omeneşti, care se risipiră peste tot locul cu un zgomot lugubru, înfiorător. Odaia întreagă se legăna ca o corabie pe furtună. În colţul lui, scheletul se bălăbănea ca prins de friguri, făcîndu-i semne lui

Gaspard şi rînjind. Învăţatul sări în picioare. Nu se gîndea la sine. Se gîndea la scumpele lui aparate, care se clătinau primejduite. Încercă să le sprijine, să le aşeze mai bine. Dar totul n-a ţinut mai mult de o clipă. Acum, zgomotele se depărtau ca nişte tunete care duc furtuna spre alte zări. Se auzea în schimb un vuiet prelung şi jalnic venind de jos, din piaţă. Gaspard se apropie de fereastră şi deschise oblonul. Îl izbi în obraz un aer cald, înăbuşitor, cu miros de pucioasă. Întunericul era negru şi des, ca de smoală. O dată cu freamătul mări, pătrunse zvon de glasuri înspăimîntate. Oamenii dibuiau în noapte, şi vocile lor se împleteau cu mugetul valurilor într-un murmur surd, peste care se înălţau hohotele de plîns ale femeilor ţipetele copiilor.

– Unde? Unde să ne ducem?

– Marea se revarsă şi înghite uscatul!

– Domnul vrea să ne piardă pentru păcatele noastre. E sfîrşitul lumii!

Gaspard desprindea crîmpeie de vorbe aduse de vînt.

– *Du glemmis ei!*[3] *Doamne, îndură-te de noi, păcătoşii!* se tînguia mulţimea şi se bulucea îngrozită, cînd într-o parte, când în alta, ca o turmă fără păstor.

Gaspard coborî şi el. Ţinea în mînă sfeşnicul, şi flacăra lumina slab chipurile pămîntii şi schimonosite de spaimă.

Piaţa din faţa casei lui, aşezată pe înălţime, era înţesată de lumea care fugise de teama cutremurului şi a inundaţiei.

Încercă să le vorbească oamenilor şi să-i linişească.

– Ce e cu voi? Unde mergeţi? De ce vă temeţi?

– Vai de noi, messer doctor, se văitau ei. E sfîrşitul lumii. S-au auzit trîmbiţele judecăţii.

– Ce nebunie a dat peste voi? Nu e sfîrşitul lumii. A fost doar un cutremur, dar şi acela a încetat acum. Nu mai e nici o primejdie.

---

3 Fii îndurător!

Vorbea atît de liniştit, de răspicat, de parcă ar fi ţinut în mîinile lui toate tainele de nepătruns ale nopţii aceleia. Oamenii se uitau la el nedumeriţi. Tăceau cu toţii. Parcă nu mai le era teamă.

– Dar coliba mătuşii Norna s-a prăbuşit, iar ea, biata, zace sub dărîmături, se tîngui o femeie cu glas ascuţit şi iarăşi izbucniră şi celelalte în hohote de plîns.

– Coliba măluşii Norna era aşa de dărăpănată că sta să se năruie dintr-o clipă în alta. Casele voastre n-au păţit însă nimic. Mergeţi fără grijă. Ce a fost a trecut. Şi nu se mai întîmplă curînd. Un asemenea cutremur nu se iveşte nici la o sută de ani o data. Mergeţi în pace la casele voastre.

Le vorbi îndelung, iar oamenii îl ascultau tăcuţi, bucuroşi că au scăpat numai cu spaima. Într-un tîrziu se risipiră fiecare pe la casele lor, tot sucind şi răsucind în fel şi chip păţania pe care le fusese dat s-o trăiască.

Gaspard găsi în poartă pe slujnica lui, Aslaug, împreună cu mama ei. Speriate foarte.

– Messer doctor, o fi cu adevărat sfîrşitul lumii? întrebă Aslaug.

Le potoli pe amîndouă cu aceleaşi vorbe bune spuse şi celorlalţi. Dar mai mult decît vorbele, înfăţişarea lui liniştită şi sigură de sine avea înrîurire asupra tuturor.

Cele două femei porniră spre căsuţa lor, iar doctorul Gaspard sui scara agale, adîncit în gînduri…

Atîtea lucruri se petrecuseră în mai puţin de o oră, lucruri de necrezut aproape pentru un fizician ca el. Era bucuros că fusese singur când a trecut prin această încercare. Soţia şi cei doi copii ai săi se aflau la Copenhaga. Acolo cutremurul nu s-o fi simţit deloc sau mult mai slab. Epicentrul lui pare să fi fost în ţinutul acesta. Şi gîndul lui se întoarse îndărătnic la întîmplările nopţii. Puse sfeşnicul pe masă şi se aşeză în jilţul său. Foaia aştepta pe jumătate scrisă. Gaspard îşi tăie o pană

nouă. Voia să-şi pună rînduială în gînduri, să aştearnă pe pergament tot ce îi fusese dat să trăiască. Chiar dacă reîncepe cutremurul, chiar dacă marea cotropeşte uscatul, şi pier şi eu în prăpădul acesta, poate că mai tîrziu oamenii vor găsi cele scrise de mine, cunoscînd astfel ce s-a petrecut în noaptea asta de pomină".

Şi, plin de o binecuvîntată rîvnă, îşi începu cronica.

„Anno Domni... în noaptea de 22 iulie, în tîrguşorul Bolmo din ţinutul Bergenhus de pe coasta scandinavă...”

*

*   *

În dimineaţa următoare, Aslaug dădu buzna, fără să bată la uşă, în cămara de lucru a stăpînului ei.

Gaspard dormea în jilţul său, cu creştetul rezemat de un in folio[4]. Pana îi lunecase dintre degete. Foile scrise în cursul nopţii zăceau risipite pe masă. Lumînarea arsese până la capăt năclăind în seu sfeşnicul de argint.

Aslaug nu zăbovi lîngă el mai mult de o clipă. Lasă pe masă, printre pergamente, tava de argint pe care se afla o cană cu lapte fierbinte şi cîteva pîinişoare calde şi alergă la fereastră, ca sa deschidă larg obloanele. La scîrţîitul balamalelor ruginite, Gaspard deschise ochii. Soarele, foşnetul valurilor, aerul plin de miresme şi de adieri văratice năvăliră deodată în odaia întunecoasă şi cu miros de feştilă arsă.

– Messer, veniţi să vedeţi balaurul, messer! strigă fata făcîndu-şi cruce. Doamne, apară! Cine ştie ce ne mai aşteaptă după cele îndurate astă-noapte.

– Ce să văd, Aslaug? întrebă uimit învăţatul, aţintindu-şi privirile la lumina jucăuşă din ferestre. Ochii cenuşii îi erau ageri şi pătrunzători, ca de obicei. Nu părea deloc buimăcit de somn. Îşi trecu mîna prin coama de păr cărunt, care-i împodobea fruntea şi se ridică în picioare

---

4 in folio = volum în care fiecare coală de tipar e îndoită numai în două

tacticos.

Dar fata nu mai avea răbdare. Se apropie de el şi îndrăzni să-l apuce de braţ.

– Veniţi mai repede, messer!

Niciodată nu o mai văzuse el atît de tulburată pe cumintea Aslaug: avea obrajii îmbujoraţi, ochii îi străluceau şi răsufla scurt şi repezit ca după un urcuş greu.

– Ce e, fetiţo, ce s-a întîmplat? o întrebă cu liniştea lui de totdeauna. Fără să-şi iasă din pasul lui obişnuit, o urmă totuşi până la fereastră. Ea îi arătă cu mîna ceva departe în larg.

– Colo? Vedeţi pata aceea neagră, messer? Ce credeţi? O fi cumva balaurul? Şi în timp ce vorbea, Aslaug îşi făcu iarăşi cruce.

Pe întinsul mării zbuciumate, cu apele roşiatice, ca de sînge, se zărea într-adevăr o pată întunecată strălucind în bătaia soarelui.

– Dă-mi ocheanul, zise Gaspard, fără să se clintească din loc, privind îngîndurat la înfăţişarea atât de ciudată a mării.

– Balaurul s-a deşteptat astă-noapte şi, lovind cu coada, a făcut să se cutremure tot ţinutul. Iar acum, uite că a ieşit deasupra, spuse Aslaug întinzîndu-i ocheanul. *Du glemmis ei!* oftă ea şi-şi făcu cruce. Era atât de tulburată, încît uita şi buna-cuviinţă şi sfiala, care stau atît de bine unei fete tinere, şi chiar respectul pe care-l datora stăpînului. Mîinile i se întindeau fără voie după ochean: ar fi vrut şi dînsa să privească. Şi sporovăia într-una. Ea care de obicei era atît de tăcută.

– Aşa spune moş Trond, messer. El jură că pata asta nu poate fi altceva decît „hafguful”[5], adică balaurul mărilor!

---

5 Hafguf – Kraken = balaur. Termen folosit de Olaüs Wormius C588—1654), şi de Bartholinus (1588—1654) pentru a desemna un animal gigantic care ar locui în fundul mării

Povestea adineauri că ieri a înnoptat în larg, la pescuit şi l-a auzit mugind pe sub apă. Şi făcea nişte valuri uriaşe cu coada, de era să-i răstoarne barca. Nu l-ar fi crezut nimeni, bineînţeles, fiindcă Trond e un mare mincinos. Dar zgomotele le-am auzit cu toţii. Aşa că de data asta a spus şi el adevărul: a sosit balaurul şi o să ne înghită pe toţi.

În timp ce fata îndruga vrute şi nevrute, Gaspard aţintea în tăcere cu ocheanul pata aceea întunecată. „Se întinde pe o lungime destul de mare, mai mult de o milă – preţui invăţatul –, este uşor rotunjită la un capăt şi se arcuieşte ciudat, ca o spinare de balenă.

– Ce credeţi, messer? întrebă fata nerăbdătoare. O fi cu adevărat balaurul?

– Prostii! răspunse scurt Gaspard. Dă-mi surtucul şi pălăria.

Aslaug îl ajută să se îmbrace, iar el coborî scara agale şi se îndreptă spre ţărm, unde se vedea adunată o mulţime mare.

Laptele se răcise în cană şi pîinişoarele erau neatinse. Lucru mai grav, doctorul Gaspard Bartholinus nici nu se spălase pe ochi. El, care nu ieşea cu o iotă din programul hotărît pe fiecare zi, ceas cu ceas, îşi părăsise toate deprinderile. Dar nici nu era lucru de mirare. Doar nu se întîmpla un cutremur în fiecare săptămînă şi nu-i e dat oricărui geograf să vadă un fenomen atît de interesant ca apariţia unei insule aproape sub ochii lui. Căci, fără doar şi poate, era o insulă, şi zgomotele ciudate din timpul nopţii îşi aveau rostul lor în naşterea ei. Învăţatul cobora acum uliţa povîrnită care ducea la schele. Păşea cu ochii în pâmînt, adîncit în gîndurile lui, şi oamenii se dădeau la o parte ca să-i facă loc.

– Bună dimineaţa, messer, îngînau scoţîndu-şi pălăriile. Aţi văzut balaurul?

Smuls pe neaşteptate din meditaţia lui, învăţatul

tresări; le răspunse cu voie bună şi foarte prietenos că nu ştie încă nimic şi merge să vadă. Atunci mai mulţi dintre cei ce se întorceau spre casă o luară înapoi spre mare, însoţindu-l. Erau nespus de curioşi să-i afle părerea. Nu era doar fiştecine messer Gaspard Bartholinus, om umblat în toată lumea, care purta bonetul pătrat al doctorilor şi era profesor la Academia din Copenhaga. Scrisese el singur atîtea cărţi câte nici nu încăpeau în dulapul lui sira[6] Conrad, Şi ei se mîndreau că văzuse lumina zilei în Bolmo un cărturar ca acesta şi că din când în când îi mai cinsteşte cu câte o vizită. Venise acum cîteva luni să-şi vadă mama bătrînă şi suferindă. Mama îi murise acum două săptămîni, iar el rămăsese pe loc; parcă tot nu se îndura să plece, deşi avea soţie şi doi copii măricei la Copenhaga. Lumea vorbea că tînăra lui nevastă nu se gîndea decît la petreceri şi prea puţină grijă avea de messer doctor. De aceea, poate, se simţea el mai bine între oamenii simpli de aci, care îl iubeau şi trăgeau nădejde că va rămîne mereu printre ei, în casa lui frumoasă cu două caturi. Nimeni însă nu ar fi îndrăznit să-l întrebe ce are de gînd.

– Ce credeţi de întîmplarea asta nemaiauzită, messer? întrebă pîrgarul oraşului, făcîndu-şi loc printre oameni, săltîndu-şi pîntecele uriaş. Era doar singurul în măsură să stea de vorbă cu un cetăţean de frunte ca acesta. Mare minune!

– Eu nu cred în minuni, spuse zîmbind blajin Gaspard. O minune e ceva care schimbă legile firii. Un efect căruia omul nu-i poate cunoaşte cauza; şi chiar când omul nu cunoaşte această cauză, ea însă există şi poate fi descoperită mai tîrziu prin stăruinţa lui şi prin mijloacele ştiinţei.

Pîrgarul dădu din cap a înţelegere, deşi nu înţelese mare lucru.

---

6 Sira = titlu cu care erau cinstiţi preoţii şi călugării

– Nu credeţi că ar fi mai bine să ne urcăm în turn? spuse el luîndu-l de braţ cu o mişcare totodată smerită şi curtenitoare. De acolo ne putem da mai bine seama.

Porniră împreună să urce treptele turnului de strajă, de unde se vedea pînă departe în larg. Oamenii s-au îmbulzit în urma lor ca să nu piardă un cuvînt. Când au ajuns pe platforma, se adunară în jurul lor, aşteptîndu-i să-şi rostească părerea. Printre ei se afla şi moş Trond, care-i privea răutăcios cu singurul lui ochi, celălalt fiindu-i mîncat de albeaţă. Pîrgarul împrumută ocheanul său lui Gaspard, care, în grabă, uitase să şi-l ia. Priviră rând pe rând pata aceea neagră, alungită, care semăna cu o vietate uriaşă, adormită în plutirea ei fără de grijă.

– Credeţi că e balaurul? întrebă pîrgarul înfiorîndu-se şi ştergîndu-şi sudoarea de pe frunte.

Gaspard nu răspunse numaidecît. Privea tăcut şi încordat prin ochean. O insulă? Dacă e o insulă nouă? îşi spunea el. Fenomenul acesta fără precedent îl uluia şi pe el. Se gîndea de pe acum la comunicarea pe care o va face la academie, la uimirea pe care o va stîrni printre învăţaţi.

– E o insulă, fără doar şi poate, zise el în cele din urmă înapoind ocheanul. Apoi se întoarse către oameni. Ceea ce vi se pare o minune, fie balaur sau altceva, nu poate fi decât un fenomen natural. Insula a fost pesemne ridicată la suprafaţă de o mişcare a fundului mării, care a produs şi cutremurul de astă-noapte. Şi doctorul Gaspard urmă să vorbească limpede, răspicat, potrivindu-şi cuvintele, ca de la catedra lui din Copenhaga. Înăuntrul pămîntului, de la douăsprezece leghe încolo, se găseşte un miez de foc, ce izbucneşte uneori în afară printr-o crăpătură a scoarţei pămînteşti. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi, se întrerupse el, văzînd mutrele speriate şi neîncrezătoare din jurul lui. Închipuiţi-vă că scoarţa aceasta pămîntească. Pe care stăm noi acum, e ca o plută

deasupra unui ocean de foc. Se întîmplă uneori ca apele mării să pătrundă şi ele în miezul de flăcări şi atunci, acesta, la rîndul lui, se revarsă în afară detunînd şi bubuind, aşa cum aţi auzit cu toţii astă-noapte.

Pe măsură ce vorbea, se însufleţea tot mai mult. I se lumina în minte tot înţelesul, şi o nouă teorie lua fiinţă.

– A avut loc aşadar un cutremur, o prăbuşire a scoarţei; tot fundul mării a fost răscolit, ridicîndu-se la suprafaţă o bucată din acel fund. Noi nu vedem acum nimic altceva decât pămîntul cel nou, insula înălţată de cutremur, încheie el, mulţumit de explicaţia lui. Totul i se părea acum lesne de priceput şi limpede.

Oamenii îl ascultaseră în tăcere. Se uitau la el nedumeriţi. Moş Trond zîmbea răutăcios, dând din umeri. Cum să crezi asemenea poveşti, bune de adormit copiii! Pămîntul are în miezul lui un ocean de foc? Şi noi stăm pe el şi nici nu-l simţim? Şi focul izbucneşte deodată, aşa, pe sub apă? Şi oare apa nu stinge focul? Astfel de mofturi o fi spunînd messer doctor Gaspard Bartholinus studenţilor lui din Copenhaga? Decât să fii doctor şi să înveţi aşa ceva, mai bine ramii pescar prost la Bolmo.

Pîrgarul îl ascultase şi el smerit, iar acum se amestecă în vorbă, împăciuitor.

– O fi şi insulă, dacă aşa binevoiţi domnia-voastră să ne spuneţi. Cu toate acestea, messer, pescarii au şi ei dreptate. E lucrul satanei la mijloc. Ascultaţi numai ce spun aceştia, care au întîrziat aseară în larg.

Făcu semn bătrînului care şedea mai la o parte, într-un grup. Moş Trond Armundsoen fusese pe vremuri pescarul cel mai bogat al satului. Dar din cele trei corăbii pe care le stapînise cîndva, rămăsese doar cu un barcaz vechi şi hodorogit. Avea patima băuturii şi tot ce cîştiga risipea în chefuri de se ducea vestea. Încetul cu încetul, îşi irosise toată averea şi acum trăia de azi pe mîine, singuratic şi înrăit, pizmuind norocul şi bunăstarea celorlalţi.

La semnul pîrgarului se apropie în silă, tîrîndu-şi picioarele. O dată cu el înaintară şi ceilalţi doi care erau cu el.

– Apoi, noi ce să spunem, că sîntem proşti şi nu ştim carte ca messer doctor, începu el batjocoritor.

Pîrgarul îl fulgeră cu o privire mînioasă, şi moş Trond urmă mai domol:

– Ce să zic, era o vreme frumoasă, senin sticlă, cum aţi văzut cu toţii. Şi tocmai răsăriseră stelele. Noi nu ne înduram să ne întoarcem că era atîta sumedenie de peşti, ca niciodată. Şi am mai aruncat vîrşele o dată. Şi aşa, pe negîndite, fără pic de vînt, marea a început să clocotească mărunt, iac-aşa, cum fierbe apa în ceaun. Şi se făcuse mai întîi galbenă ca şofranul, şi pe urmă roşie ca sîngele. Şi barca noastră unde s-a pornit să tremure şi să se poticnească şi s-o ia în răspăr, ca un cal nărăvaş. Şi din ape se ridica un abur cu miros înecăcios de pucioasă de nici nu ne mai puteam trage suflarea. Nu e aşa? îi luă el de martori pe cei doi pescari bătrîni de lângă el, care stăteau muţi, clătinînd din cap. Ei făcură semn că da şi stupiră într-o parte, spre mai multă încredinţare.

– Întocmai! întocmai aşa cum bănuiam eu, strigă Gaspard. Şi voi ce aţi făcut atunci?

– Noi ce era să facem? Am pus mina pe vîsle şi nu ştiam cum s-o luăm din loc mai repede; numai că mugetele care se auzeau pe dedesubt parcă se ţineau de noi. Începuse, pasă-mi-te, balaurul să se deştepte în adînc şi să caşte. Şi slavă domnului că nu ne-a prins acolo când s-a ridicat, că nu mai eram acum aici, ca să vă povestim toată tărăşenia.

– Dar bine, oameni buni, spuse învăţatul, nu vedeţi că nu e la mijloc nici un balaur? E tocmai ce vă spuneam eu: o mişcare a scoarţei pămîntului. Izbucnind focul prin vreo crăpătură pe sub apă, făcea marea să clocotească, răspîndea vapori sulfuroşi şi producea zgomotele acelea

ciudate, pe care le-am auzit cu toţii. Iar mai pe urmă s-a întîmplat prăbuşirea aceea de straturi care trebuie să fi adus la suprafaţă insula pe care o vedem acum. Înţelegeţi acum?

Dar oamenii nu înţelegeau deloc. Ceea ce istorisise moş Trond mai înainte în graiul lor şi cu darul lui de povestitor li se părea mult mai uşor de crezut decât frazele întortocheate şi pline de cuvinte neînţelese ale profesorului.

Gaspard oftă. Zadarnic se străduia. Îşi dădu seama cât de departe este de sufletele şi de înţelegerea oamenilor. Se gîndi că trebuie numaidecît să meargă pe insula. Numai la faţa locului le-ar fi putut dovedi adevărul spuselor sale.

– Cine mă poate duce până la insulă? întrebă el. Se aştepta ca toată lumea să vrea să-l însoţească. Dar nimeni nu-i răspunse.

– Numai acolo, pe insulă, ne putem da seama de ce s-a petrecut, stărui el.

– Dar mai intîi e insulă ori nu e? se auzi vocea moale şi batjocoritoare a lui moş Trond, în tăcerea care se iscase. Voi ce ziceţi? se întoarse el spre pescari, care amuţiseră de tot, stânjeniţi.

– V-am explicat doar toată seria de fenomene, îl întrerupse învăţatul cu oarecare nerăbdare. Ce altceva poate fi?

– Şi dacă e balaur? întrebă mieros bătrînul. Priviţi numai cum clocoteşte marea în apropierea lui. Trebuie sa fii smintit să te duci până acolo. Răsuflarea otrăvită a hafgufului se ştie doar că te improaşcă şi la o milă depărtare. Şi dacă scoate un braţ din alea lungi, luuuungi de tot şi te prinde ca în cleşte şi te înghite?

Oamenii tăceau îngroziţi.

– Prostii! se răsti mînios Gaspard.

Ca să-l mai îmbuneze, pîrgarul îi făgădui să-i facă rost

cât de curînd de o barcă şi de un marinar mai inimos, care să-l ducă să vadă mai de aproape "minunea" La cuvîntul ăsta, doctorul Gaspard dădu din umeri. După ce mulţumi pîrgarului şi-şi luă ziua bună, porni spre casă agale, frămîntînd în minte,. "minunea" întîmplată.

Într-adevăr, el nu credea în minuni. Credea în aparatele lui. În frumoasele lui aparate de sticlă şi metal. Mai credea şi în puterea cuvîntului scris: volumele grele, legate în piele de viţel, care se îngrămădeau în rafturi, pe mese. Peste tot locul, şi mai ales credea în puterea creierului său. În stare să descurce, să tălmăcească şi să ducă mai departe slova moartă ce zăcea în file, şi în experienţele ciudate din retortele şi baloanele lui de sticlă.

După ce plecase stăpînul său Aslaug se încumetă să ia ocheanul şi să-l ducă la ochi. Dar, în loc să se apropie, lucrurile păreau că se depărtează şi-şi rîdeau de ea. Până şi vecina Helga, care o striga de jos din piaţă, părea acum cât o musculiţă în geamul ocheanului. Îl lăsă deoparte, inciudată, şi se uită la vecina Helga cu cei doi ochi mari, albaştri, ce-i fuseseră dăruiţi de natură, „cei mai frumoşi ochi din Bolmo” – spuneau flăcăii.

– Nu cobori jos la mare? o îmbie vecina. Se povestesc atîtea lucruri ciudate..:

– Nu merg, oftă Aslaug. Am fost mai devreme. Acum am treabă.

Adevărul e că îl aştepta pe Niklaus, care făgăduise să vină înainte de liturghie, şi n-ar fi vrut să n-o găsească acasă.

În aşteptarea lui, se apucă să deretice prin odăi, apropiindu-se când şi când de fereastră, ca să arunce o privire nerăbdătoare în piaţă.

Dar Niklaus nu se vedea nicăieri. Necăjită că nu mai vine, Aslaug se război cu saltelele şi cu pernele de puf, pe care prinse să le scuture până le ieşiră fulgii. Mai pică

un strop de apă în tingirea unde fierbea înăbuşit o halcă mare de porc, răspîndind miros plăcut de mirodenii. Se învîrti iar prin camera de lucru a stăpînului, unde nu avea voie să atingă nimic, stîrnind şi mai mult praful din cărţi şi de pe aparate cu o cîrpă trecută uşor pe deasupra lor. Adună la un loc, oftînd şi făcîndu-şi cruce, mormanul de hîrci risipite în timpul nopţii. Şi apoi se îndîrji împotriva pardoselii, la care nu pusese doctorul nici o oprelişte. Frecă bine lespezile cu peria şi cu leşie până ce străluciră albe ca neaua. Se îndreptă din şale şi-şi şterse broboanele de sudoare de pe frunte cu dosul palme;.

Era voinică fata, Aslaug! Trăgea la lopeţi în balenierele cele mari alături cu flăcăi şi mînuia cu uşurinţă plasele pline de peşte.

Cu cîţiva ani în urmă, Aslaug mergea la pescuit cu tatăl ei şi cu Niklaus, un orfan care crescuse pe lângă casa lor şi-şi zicea logodnicul ei încă de pe cînd erau copii. Într-o vară, Nifelaus se tocmi pe o corabie daneză care pleca de la Bergen să colinde lumea. „Vreau să cîştig bani mulţi, înţelegi tu? – îi spusese el lui Aslaug – ca să putem şi noi înjgheba o gospodărie…” Aslaug încuviinţase, deşi nu înţelegea de ce le-ar fi trebuit atîţia bani pentru gospodăria lor. Erau şi alţii mai săraci decât ei care, slavă domnului, întemeiau un cămin. Dar îşi dădea seama că pe Niklaus îl mîna de colo pînă colo un fel de nelinişte, o nevoie de schimbare, care nu-i dădea pace. Oftînd, Aslaug îl lăsă să plece. Astfel rămase ea singură să-şi ajute tatăl bătrîn. Nu era lucru obişnuit ca o fată să iasă la pescuit. Şi vecinele cam cîrteau împotriva ei. Unei femei îi e dat să ţească, să toarcă, să gospodărească, nicidecum să îmbrace pantaloni de piele şi să tragă la lopeţi sau să arunce plasa. Dar fetei puţin îi păsa de părerea lor.

Porneau dis-de-dimineaţă în larg. Bătrînul şedea la cîrmă. Nici n-ar fi fost în stare de mai mult. De când îi

muriseră trei feciori, unul la oaste şi ceilalţi înecaţi, ajunsese de tot nevoinic. Aslaug însă era un ajutor nepreţuit. Mînuia pînzele ca cel mai încercat marinar şi arunca volocul cu dibăcie.

Mulţi flăcăi veniseră în peţit. Printre ei era şi Ruidkist, negustorul, om cu vază, care ţinea prăvălia şi hanul din Bolmo şi care îşi clădise de curînd casă nouă şi încăpătoare, aproape de a doctorului Gaspard. Dar ea îl respinsese şi pe el, ca şi pe ceilalţi. În aşteptarea lui Niklaus, intrase în slujba bătrînei doamne Gaspard, care auzise de curajul fetei şi voise numaidecît s-o ia pe lângă dînsa.

Niklaus se întorsese în sfîrşit. Banii îi cheltuise toţi pe drum şi era chinuit de remuşcări.

Îşi petrecea ziua întreagă pe un scăunel lângă vatră şi repara plasele, făcînd planuri cu bătrînul.

– La primăvară, spunea el, să vedeţi la primăvară… Şi ochii îi străluceau.

Voia să pună un catarg nou, să repare şi să călfătuiască[7] barca veche, ca să poată merge iar la pescuit. Ştia el nişte locuri unde e numai peşte de soi bun. Avea să cîştige bani mulţi.

– Şi atunci facem nunta, şi se uita lung la Aslaug. Se uita la eu aşa cum se uită un drept-credincios la sfînta fecioară.

Trecuse şi primăvara, venise vara şi nu se ştia ce gînduri are Niklaus. Nu le puteai citi în ochii lui verzi şi schimbători ca marea.

Aslaug oftă. Isprăvise de frecat şi de lustruit tot ce se putea freca şi lustrui în casă, de la sfeşnicele de argint şi până la cel mai prost ceaun de fiert apă. Aruncă iar o privire pe fereastră. Îl văzu pe messer Gaspard urcînd uliţa spre casă. Se răsuci în loc sprintenă şi, într-o clipă,

---

7 A călfătui = a astupa cu cîlţi crăpăturile dintre scîndurile unei corăbii şi a le unge cu păcură

aşternu faţă de masă albă ca zăpada şi aduse friptura rumenită tocmai atât cât trebuia. Dar, în timp ce mîinile ei harnice se îndeletniceau cu treburile lor mărunte, o muncea mereu acelaşi gînd: "Unde-o fi Niklaus?"

Niklaus era departe. El a fost cel dintîi care a pus piciorul pe insula cea nouă.

După ce lucrase toată ziua la barcă şi se scăldase pe plaja de la Alstahong, adormise trudit, singur în bordeiul lui din pădure. N-avea habar de cele petrecute în timpul nopţii. De cîteva zile se apucase cu multă tragere de inimă să repare barca. Îi pusese catargul cel nou. Schimbase cîteva scînduri şi îi rămăsese numai să le călfătuiască. Era grăbit să isprăvească lucrul înainte de a se scula lumea ca să poată pleca în larg cel dintîi. După ce trîndăvise atîtea luni, îl apucase un dor nespus de larguri. Se hotărîse ca în dimineaţa aceea să iasă numaidecît la pescuit.

Se trezi cînd abia mijea de ziuă şi alergă pe ţărm. Se apucă îndată să-şi călfătuiască barca. Fără îndoială că, dacă ar fi aflat de fapta lui, preotul Conrad ar fi spus că e păcat să lucrezi sărbătoarea, şi încă de ziua sfintei Margret, dar Niklaus ştia că barca trebuie dată la apă cît mai curînd, ca să poată ieşi cu ea la pescuit. Cum era să-şi piardă bunul dumnezeu sau chiar sfînta Margret vremea cu Niklaus cînd erau atât de ocupaţi să primească rugile drept-credincioşilor? Fapta lui va trece nebăgată în seama. Iar el simţea că astăzi, negreşit, trebuie să iasă în mare. Sfînta Margret îi va purta noroc. Până la sfîrşitul anului, avea să strîngă bani destui ca să cumpere cîteva prăjini de pămînt, să-şi clădească o casă mai frumoasă decât a lui Ruidkist. Şi atunci va putea face nuntă mare cu Aslaug, să se ducă vestea, şi chiar în casa lui cea nouă. Tot frămîntînd în minte gîndurile astea, lucra de zor la barcă. Intre timp soarele se ridicase de o suliţa pe cer, şi Niklaus privi în jurul lui întinzîndu-şi

mădularele ostenite. Marea era toată scăldată într-o lumină purpurie, de parcă apele i-ar fi fost însîngerate. Dar ceva neobişnuit îi atrase luarea-aminte: departe, în larg, se ivise o pată lunguiaţă, întunecată. Flăcăul se frecă la ochi, apoi privi iar. Dar nu era o părere. Pata era nemişcată Şi părea destul de mare. Cam ca insula stîncoasă din faţa coastei Alstahong. „Ce poate fi oare?” – se întrebă Niklaus şi, în timp ce se apucă iar de lucru, privea din când în cînd într-acolo. Se grăbi să sfirşească şi căută cu ochii pe cineva care să-i ajute să pună barca la apă. Dar ţărmul era pustiu. Oamenii trudiţi de emoţiile din timpul nopţii se odihneau încă. Atunci se opinti singur şi trase barca pe nisip până la mal, apoi sări în ea. Nu mai avea răbdare. Voia să vadă mai de aproape pata aceea ciudată, care parcă ar fi fost o balenă uriaşă ce se încălzea la soare, dar care poate că era o insulă, un pămînt nou. Niklaus nu ştia ce e frica. Îl mîna ca totdeauna dorul lui de ceva necunoscut. „Sfîntă Margret, într-ajutor!” – îşi făcu cruce şi întinse pînza. Vîntul era prielnic şi-l ducea cu iuţeală într-acolo. Pata creştea văzînd cu ochii. Era fără doar şi poate o insulă. Cine ar putea crede aşa minune? Deodată îi fulgeră prin minte un gînd năstruşnic. „Eu sînt cel dintîi care am descoperit-o. Nimeni n-a văzut-o încă. Şi eu sînt tot cel dintîi care o să pun piciorul pe ea. Şi atunci insula e a mea. Aşa mi-a spus odată messer Gaspard când mi-a povestit călătoriile unuia Columbus”. De bucurie rîse cu hohot, apoi începu să fluiere. Oricît era el însă de pierdut în visul lui, nu se putu să nu vadă înfăţişarea neobişnuită a mării. Apele erau tot tulburi şi însîngerate, deşi soarele se înălţase acum sus pe cer, şi clocoteau mărunt, de parcă ar fi avut foc pe dedesubt. Niklaus aruncă plasa într-o doară. Şi când o trase afară era încărcată cu peşti ca niciodată: nişte soiuri de peşti necunoscute, cu aripioare de fluture, cu ciocuri de pasăre şi lucind ca nişte giuvaeruri. Flăcăul

îi descărcă în fundul burcii. Unii erau morţi, alţii păreau numai ameţiţi, se mai zbăteau încă. Se bucura de pe acum de uimirea pescarilor cînd le-o arăta minunea asta. O luă acum de-a lungul insulei, cercetînd-o cu de-amănuntul şi căutînd un loc mai prielnic unde să poată acosta. Oricum, tare era ciudată şi insula asta! Se arcuia ca o spinare de balaur şi mai avea apoi şi un gît îngust care ducea la un fel de cap rotunjit şi înălţat ca o movilă. Se îndreptă spre gîtul acela, unde apa era mica, şi trase barca pe pămîntul lunecos. Apoi se ridică şi privi în jurul lui. Semeţ, ca un proprietar care-şi cercetează moşiile.

Insula cea nouă se întindea netedă, fără ridicături, pe o lungime de o milă şi mai bine. Într-unele locuri părea făcută dintr-o piatră neagră şi şlefuită, care lucea orbitor în bălaia soarelui şi pe care piciorul nu se putea prinde, iar într-altele, piciorul se înfunda într-o mîzgă cleioasă şi neagră, plină de scoici şi de alge. Din loc în loc erau gropi mari, în care apa mării nu se zvîntase încă. Pustiu şi tăcere ca la un început de lume. Lui Niklaus, fără să ştie de ce, i se făcu frică. Nu era nici măcar un pescăruş care să-i ţină tovărăşie. Oare de ce ocoleau pescăruşii insula? Urmări cu ochii un stol întreg care se îndrepta spre ea, bătînd moale din aripile albe; dar, o dată ajunşi în preajma ei, îi dădură de cîteva ori ocol, apoi, în loc să se abată asupra-i cu ţipete mari, cum fac de obicei şi s-o ia în stăpînire, începură să filfîie mai grăbit din aripi şi zburară spre ţărm ţipînd a spaimă.

– Călătorie bună! le ură Niklaus, rîzînd şi făcîndu-le semn cu mîna.

Aşadar, nici cu pescăruşii n-avea să împartă insula lui. Porni să-şi cerceteze domeniul. Picioarele îi lunecau ca pe gheaţă sau se înfundau până la glezne, iar din loc în loc trebuia să sară peste gropile pline cu apă. Şi totuşi, în închipuire, o vedea mai frumoasă decât grădina abatelui Conrad… „Peşte se vede a fi sumedenie. Aci va clădi un

adăpost pentru bărci. Căci vor fi bărci multe. La început va lua oameni în parte la cîştig şi în curînd îşi va avea bărcile lui cu oameni tocmiţi. Colo va face o magazie pentru săratul şi uscatul peştelui. Va face negoţ în mare. Corăbii de departe vor veni până aici să ia peşte. Şi cu banii cîştigaţi îşi va dura gospodăria. Iată, aici e locul casei: o casă mare, cu sală largă şi cu ferestre multe, ca a lui Ruidkist. Vedea şi casa, şi livada cu pomi în floare, şi păşunile grase se întindeau pînă departe sub ochii lui. Şi de ce n-ar fi roditoare insula ca pămînturile lui Gissur Harvandsoen, care a izbutit să are şi să semene secară pe coasta stearpă de la Alstahong? Nămolul acesta, în care ţi se înfundă piciorul, pare să fie foarte mănos.

Îşi şi închipuia: Aslaug şi cu el stăpîneau tot belşugul acesta. Erau bogaţi şi respectaţi de toată lumea. Şi el îi cumpăra un colan gros de aur ca să-l poarte duminica la biserică.

Într-un tîrziu, după ce a străbătut-o în lung şi în lat, s-a rupt cu greu de pe insulă, împodobită de el cu toate frumuseţile închipuirii s-a urcat în barcă şi a pornit spre coastă.

Încă de departe a văzut lume multă adunată la schele şi care părea că-i face semne. Pescarii l-au înconjurat nerăbdători şi l-au ajutat să lege barca.

– Ai fost pînă acolo, Niklaus? întrebau pe întrecute. Şi cum era? Ce ai văzut?

– Fireşte că am fost! se semeţia flăcăul. M-aţi văzut doar cu toţii. Eu am fost cel dinţii care am pus piciorul pe insulă, aşa să ştiţi!

– Şi nu te-a înghiţit hafguful? întrebă moş Trond.

– O fi fost adormit, că nu mişca decât prea puţin, glumi Niklaus. Dar şi când s-o mişca, e vai de cel ce s-o găsi în preajma lui.

Prinsese din zbor spaima oamenilor şi se gîndea că deocamdată e mai cuminte s-o întreţină. Nu dorea să se

mai abată şi alţii pe la insula lui.

– Dar uitaţi-vă numai cât peşte a adus, se miră moş Trond.

Oamenii se îmbulziră să vadă şi se mirară îndelung de belşugul acela de peşte, de soiurile rare, de culorile gingaşe, nemaivăzute, ca trase cu penelul. De la Niklaus, însă, nu putură afla prea mult. Şi-l lăsară în plata domnului. Ştiau ce fire ciudată are, cât e de tăcut şi îndărătnic uneori. Femeile, în schimb, se adunaseră cu toatele în jurul lui şi-l priveau cu încîntare, ca pe un erou, ispitindu-l cu felurite întrebări. Nimeni nu avea îndrăzneala să se avînte spre insulă; spusele bătrînului Trond îi speriase. Şi iată că băiatul ăsta, pirpiriu şi gingaş ca o fată, plecase singur. Pînă şi Ruidkist veni spre el, plin de bunăvoinţă, săltîndu-şi chimirul plin şi îi întinse mîna prietenos. Iar Niklaus i-a strîns-o fără duşmănie, deşi îi cunoştea gîndurile cu privire la Aslaug. Dar el ştia acum că îşi va duce iubita pe insulă şi vor fi singurii stăpîni acolo şi puţin îi mai păsa de Ruidkist. Îşi aminti deodată că îi făgăduise logodnicei lui să treacă pe la ea înainte de liturghie şi porni grăbit într-acolo făcîndu-şi loc printre femei, dîndu-le nerăbdător la o parte, fără să le spună un cuvînt. Ele se uitară lung în urma lui, înălţînd din umeri.

– Parcă poţi să ştii dacă o fi ajuns într-adevăr zănaticul ăsta pînă la balaur? tălmăci moş Trond gîndul tuturora.

Niklaus se îndrepta spre piaţa alergînd. Era grăbit acum s-o vadă pe Aslaug, să-i împărtăşească şi ei toate minunăţiile văzute de el. Ca şi toate planurile lui de viitor. Bătu la uşa doctorului Gaspard, dar n-avu răbdare să vină să-i deschidă. "Aslaug, – strigă el –, Aslaug!" Şi zgîlţîi nerăbdător clanţa de fier.

Într-un tîrziu se ivi şi Aslaug.

– Tu eşti, Niklaus? Ai aşteptat mult? Eram sus, la messer Gaspard. Oamenii spuneau că te-ai fi dus pe insulă. Nu ţi-a fost frică?

– De ce să-mi fie frică? Am fost să iau în stăpînîre insula. Ştii tu că insula e a noastră?

– A cui, a noastră? Tu ai friguri. Niklaus uite cum îţi arde fruntea! Aslaug îi trecu mîna pe frunte şi prin pletele inelate cu duioşie de soră mai mare. Era mai mărunţel decît ea, dar subţiratic şi sprinten ca un troll[8]. Şi sub sprîncenele îmbinate, ochii verzi scăpărau. Fata îi zîmbea liniştită, ca totdeauna, şi îi vorbea ca unui copil.

– Tu trebuie să te bagi în pat.

Niklaus dădu din cap cu îndîrjire, îndepărtînd mîna dragă a logodnicei.

– Nu sînt bolnav. Mai bine ascultă ce am să-ţi spun. Ne-a povestit odată messer Gaspard despre nişte ţări necunoscute pe care le-a descoperit unul Columbus. Şi ne-a mai spus că acela care calcă întîia oară pe un pămînt nelocuit ajunge stăpînul lui. Şi atunci, cum eu sînt cel dare am păşit cel dinţii… înţelegi?

Aslaug nu-l mai întrerupea acum, dar se uita la el cu ochii ei mari, senini, uimită şi puţin înfricoşată.

– Da! Da! întări Niklaus. Ne aşteaptă o viaţă frumoasă, cum nici nu-ţi închipui tu…

Şi, aşezîndu-se pe prima treaptă a scării, o trase lângă el. Începu să povestească visul pe care-l făcuse cu ochii deschişi, acolo, pe insulă: adăpostul pentru bărci, locuri bune de pescuit cum nu se găsesc nicăieri… şi peşti minunaţi cum nu s-au mai văzut niciodată… şi bani mai mulţi decît trebuie, şi casa… şi o livadă… pămîntul acela nămolos de prin adîncuri pare să fie nespus de roditor.

Dar Niklaus se întunecă deodată. De ce oare ocoleau pescăruşii insula lui?

Cu bărbia în pumni, Aslaug îi ascultase fără să clipească.

– Dacă ai vrea tu, Niklaus, îl pot întreba pe messer Gaspard; el ştie toate.

---

8 Troll = un fel de spiriduş în mitologia scandinavă

– Ai dreptate, Aslaug, îi răspunse el bucuros. Du-te de-l întreabă. Eu aştept aci.

– Tu vii cu mine. Ştii mai bine să-i desluşeşti totul. Şi fata îl apucă de mînă şi-l trase după ea înăuntru.

Urcară scara în fugă şi se opriră în faţa mesei de lucru a învăţatului, care îi măsură tăcut, după ce îşi scoase ochelarii.

Stăteau stingheriţi foarte, băiatul cu pletele lui inelate şi răvăşite, cu cîrlionţii care i se lipeau umezi de tîmple, cu pieliţa albă şi gene lungi ca o fată. Fata înaltă şi bine legată, cu chipul ei senin, dăltuit cu măiestrie, ca al sfintelor din biserici. Messer Gaspard nu se mai sătura să-i privească, bucurîndu-se de frumuseţea lor. „Ce tineri sînt!” – gîndi el. Şi le pizmui tinereţea.

– Ce vreţi voi? întrebă el cu blîndeţe, fiindcă nici unul nu se încumeta să vorbească.

– Spune tu, Niklaus, îl îmbie ea dîndu-i cu cotul.

Flăcăul îşi luă inima în dinţi şi începu să povestească tot ce văzuse el pe insulă. Pe măsură ce vorbea, teama şi stînjeneala îi piereau ca prin farmec. Ochii îi străluceau, făcea mişcări largi care parcă ciopleau în văzduh cele povestite de el.

– Şi aşa, eu fiind cel dintîi acolo, insula e a mea. Am vrut numai să ştiu dacă era adevărat ce ne-ai povestit odată despre Columbus. Domnia-ta eşti omul cel mai învăţat şi…

– Niklaus, îl întrerupse zîmbind Gaspard, nu sînt omul cel mai învăţat, totuşi îţi pot spune că ai şi nu ai dreptate. După „jus gentium”, cel ce pune întîia oară piciorul pe o insulă pustie, acesta fiind mai întotdeauna căpitanul unei corăbii, ocupă într-adevăr insula prin „jus primi occupanti”. Dar nu o face pentru el; corabia fiind a regelui, o face pentru regele şi ţara lui. Înţelegi?

Niklaus îl privi fără să răspundă.

– Cât despre insula asta noua, e greu de spus dacă

merită s-o ia în stăpînire regele. E totuşi un pămint care ţine de Scandinavia, de ţinutul Bergenhus şi anevoie îl vei putea face sa înţeleagă pe Ispravnic, ca şi pe pîrgarul nostru, de altfel, că insula îţi aparţine dumitale.

– Las’ pe mine, Messer, că ştiu eu cum să-mi apăr dreptul, atât vreau numai să ştiu: dacă e dreptul meu?

– Da şi nu, zîmbi iar împăciuitor învăţatul, căruia îi plăcea înflăcărarea tînărului, din punct de vedere al dreptului natural, ai dreptate. Dar mai mare peste dreptul dumitale natural este regele, care hotărăşte limitele lui. Înţelegi?

Niklaus făcu un semn cu capul că înţelege, că e pătruns de adevărul acesta. Dar tot ce spusese Gaspard trecuse ca apa peste o piatră. El nu reţinuse nimic. Ştia doar atât ca trebuie să se ducă la sira Conrad ca să-l întrebe şi pe el dacă poate lua în stăpînire insula.

– Oare ai putea să ina duci şi pe mine pe insula dumitale? Trebuie negreşit să ajung acolo, spuse în cele din urmă Gaspard.

Niklaus zimbi împăcat. Messer doctor zisese „insula dumitale”. Aşadar, recunoştea dreptul lui.

– Fireşte că da! răspunse cu voie bună. Oricînd doriţi. Acum ar fi prea tîrziu. Dar mîine de dimineaţă…

Gaspard încuviinţă. Hotărîră să plece chiar în zori. Niklaus îl sfătui să încalţe nişte cizme groase. Nu e uşor de umblat prin nămolul acela clisos. Şi, zîmbind, arătă spre încălţările lui, pe care noroiul se urcase pînă mai sus de gleznă. Dar Niklaus mai voia ceva. Îşi frămînta căciuliţa de piele în mîini. Gaspard îl privi întrebător:

– Mai vrei ceva?

– Da! Şi glasul flăcăului şovăi. Aş fi vrut s-o luăm şi pe Aslaug cu noi, dacă messer doctor îngăduie.

Fata se uită la el, fără un cuvînt. Părea mai degrabă speriată decît bucuroasă. Totuşi mulţumi doctorului şi ieşi urmată de Niklaus. Dar se opri înainte de a coborî scara.

– Ce să căutăm noi acolo, Niklaus? îl întrebă cu teamă. Las-o focului de insulă! Ai văzut ce a spus messer Gaspard.

– Ce ştii tu? o întrerupse el. Insula va fi a noastră. Şi să vezi ce fericiţi o să fim amîndoi acolo.

Ea nu-i răspunse îndată. Ochii lui încercănaţi, privirile lui arzătoare ca în friguri nu-i plăceau. Insula aceea parcă îl vrăjise.

– Dar ce ai? De ce ţi-e teamă? stărui el şi-i luă mîna între-ale lui, care erau fierbinţi şi uscate.

– Ştiu şi eu? Dacă totuşi o fi un balaur adormit?

– Ai înnebunit? strigă el mînios. Parcă ai fi moş Trond. Auzi! Balaur! Eu am fost acolo. Nu e nici un balaur. Dar cînd văzu că ochii ei lucesc în lacrimi, se îmblînzi. Îi mîngîie mîna. Mergem mîine în zori. Ai să vezi şi tu că nu ai de ce să te temi. Doar merge şi messer doctor, care e om învăţat şi nu se ia după neroziile oamenilor.

Fără să mai aştepte răspunsul ei, îi prinse capul între mîini şi o sărută lung pe gura. Apoi fugi. Şi Aslaug rămase să privească în urma lui oftînd.

Flăcăul trecu iar prin piaţă în goană, ferindu-se să nu fie oprit de cineva, şi se îndreptă spre casa de piatră, pitită la umbra bisericii, unde locuia preotul.

Sira Conrad era însă la biserică şi slujea liturghia.

– Sfinţia-sa a pus oameni să te caute. Ar fi vrut să-ţi vorbească. Dar nu te-au găsit nicăieri. Şi Frida, bătrîna îngrijitoare, nu mai isprăvea tot povestindu-i lui Niklaus amănuntele întîmplărilor din acea dimineaţă de neuitat.

– Uite aşa cum îţi spuneam, zicea Frida, gîfîind puţin, căci era grasă tare şi suferea de năduf, sira Conrad nici nu se trezise încă, fiindcă era obosit de noaptea asta nedormită, şi ce să vezi? Ne pomenim cu o ceată întreagă de femei. Femeile acelea nu aveau astîmpăr. În timp ce bărbaţii stăteau la schelă sau se urcau în turn şi se sfătuiau cu toţii privind în larg, ele alergau de colo

până colo, cu ţîncii după ele, ca să ducă vestea celor ce nu ştiau încă de minunea întîmplată şi să se bucure de uimirea lor. Aşa-s femeile! N-au odihnă. Limba nu le oboseşte niciodată în gură, chiar dacă le obosesc picioarele. Of! Of!

Niklaus se uita la ea, plin de nerăbdare; ar fi vrut să scape mai repede, dar gura îi mergea ca o meliţă, şi el abia găsi o clipă potrivită ca s-o întrebe:

– Şi ce voia sira Conrad cu mine?

– Apoi, stai să vezi! Sfinţia-sa nu se sculase încă din pat, şi femeile s-au îmbulzit, m-au dat la o parte şi au intrat peste dînsul, aşa cum se afla.

– Părinte! Sira Conrad! ţipau care mai de care, de-ţi luau auzul. Balaurul! Fapta Necuratului, insula! Niklaus a fost acolo de l-a văzut. Dar era adormit.

– Pe cine l-a văzut? Ce balaur? Ce tot îmi cîntaţi?

Bietul om se zăpăcise de tot, dar, văzînd că nu scapă de ele, se înfăşură în pătură şi coborî din pat. L-au luat smintitele aproape pe sus să-l ducă jos la schele. El se împotrivea cât putea. „Halguful, balaurul!” – strigau ele şi zeci de braţe se întindeau să-i arate încotro se afla. „Şi cine ziceţi că a fost acolo?” – încerca el să se lămurească. „Niklaus”. „Şi n-a păţit nimic?”. „Nimic, e bun zdravăn”. Cînd, în sfîrşit, a izbutit să înţeleagă despre ce e vorba, sira Conrad şi-a făcut cruce, apoi a împreunat mîinile.

„Fiţi pe pace – le-a spus –, chiar dacă ar fi un balaur, nu vă face nici un rău dacă vă rugaţi domnului. Şi Ionas a sălăşluit trei zile în pîntecele şeolului şi a ieşit teafăr de-acolo. Voia domnului!” Femeile se uitau mute şi smerite la sfinţia-sa, care le vorbea ca la predică, uitînd că e înfăşurat în pătură şi poartă încă scufia de lînă pe cap. La urmă şi-au făcut cruce şi au oftat uşurate: „Dacă zice sira Conrad că nu ne face nici un rău, apoi aşa trebuie să fie” "Unde e Niklaus? – întreba dînsul după ateea. Vreau să-l

văd numaidecît." S-au repezit iarăşi cu toatele. „Niklaus a fost jos la schelă, dar a plecat”. „Căutaţi-l – spuse sira Conrad – şi aduceţi-mi-l aci”. Ele s-au închinat şi au plecat în sfîrşit, lăsându-l să se îmbrace, căci întîrziase pentru liturghie. Acum stai şi-l aşteaptă, că trebuie să sosească într-o clipă.

Niklaus oftă. Clipa aceea se lungea la nesfîrşit, şi mătuşa Frida o umplea cu sporovăiala ei neîncetată. El îşi aţinti ochii pe un crucifix înnegrit, iar gîndul îi fugi departe, pe insula lui, împodobită cu toate frumuseţile. Nici n-auzi cînd intră preotul.

– Bună dimineaţa, Niklaus, zise acesta întizându-i mîna. Să trăieşti, băiete! Am auzit ce ispravă îndrăzneaţă ai făptuit astăzi. Şi încă singur, singurel! Hai, povestete-mi şi mie minunea, pe care numai tu ai văzut-o de aproape.

Şi Niklaus povesti de-a fir-a-păr toată călătoria lui pe insulă. Preotul îl asculta tăcut, gânditor.

– Sira Conrad, se întrerupse deodată Niklaus, de parcă ar fi stat pe cărbuni aprinşi, eu vreau să întreb un lucru. Cum v-am spus, eu am fost cel dintîi care am pus piciorul pe insulă. Toată lumea o ştie. Atunci insula e a mea, nu e aşa?

– Cum ai spus? tresări preotul din gîndurile lui.

– Insula! Messer Gaspard a povestit mai demult, într-un grup de pescari, cum a cucerit un senior Columbus nişte insule fiindcă a fost cel dintîi. Eu tot aşa am debarcat primul şi vreau să păstrez insula asta pentru mine, fiindcă pînă şi barca era a mea, nu a regelui, cum o fi fost a lui Columbus.

Atîta nevinovăţie îl făcu pe preot să zîmbească.

– Niklaus, spuse el, nu cred că insula ar putea fi a ta, dacă, bineînţeles, e vorba de o insulă. Mă tem însă că tu te-ai înşelat. Ai luat balaurul drept insulă. Eu acum trebuie să plec la Fantoft, să-l înştiinţez pe episcop. E un fapt prea însemnat. Trebuie chiar prea-sfinţia-sa să

hotărască ce avem de făcut. Preotul vorbise cu jumătate de glas, mai mult pentru sine, uitîndu-l pe Niklaus. Apoi deodată îşi aduse aminte de el. Cît despre celelalte, mai stăm noi de vorbă la întoarcerea mea.

Şi, ridicîndu-se în picioare, cu un zîmbet blajin, îi făcu semn să plece.

Cînd ajunse preotul Conrad la Fantoft şi se înfăţişă la palatul episcopului, monseniorul Gudmund se odihnea încă după prînz şi poruncise cu străşnicie să nu fie trezit. Zgomotele de peste noapte, care aci fuseseră mai puţin înfiorătoare, îi tulburaseră totuşi somnul.

În nerăbdarea lui, preotul împărtăşi vicarului vestea minunii, iar alţi clerici se adunară îndată în jurul lor.

Chibzuiră cu toţii şi hotărîră că asemenea întîmplare – fie că e o insulă ivită peste noapte din ocean, fie că e balena uriaşă lasconius – nu e o întîmplare de fiecare zi şi că pot lua asupră-le marea
răspundere de a întrerupe somnul prea-sfinţiei-sale, ca să-i ducă vestea.

Vicarul catedralei mergea înainte, voia să aibă el plăcerea de a duce vestea monseniorului şi de a se bucura de uimirea lui. În urmă venea preotul Conrad, cu ceilalţi clerici, înghesuindu-se care mai de care să nu piardă nimic din privelişte.

– „În nomine Dei”, începu să psalmodieze vicarul lângă patul cu columne sculptate în care era culcat episcopul.

Dar mai mult nu zise. Şi aşteptă. Aşteptau şi ceilalţi într-o tăcere smerită. Monseniorul deschise mai intîi un singur ochi, cu care privi posomorît şi ursuz împrejur. Era supărat şi era gata să-l închidă la loc, cînd văzu lîngă pat ceata de preoţi, care-l pîndeau. Mormăi ceva, gata să adoarmă iar, dar ceilalţi nu-i dădură răgaz.

– Monseniore, o veste mare, o veste nemaiauzită!

Mirabile visu[9]. S-a întîmplat o minune…

– Cum? Ce minune? întrebă episcopul încă buimăcit de somn. Şi se uită pe rînd cu asprime la toţi cei de faţă. Numai că figura lui trandafirie şi rotofeie nu izbutea să fie aspră; cu colţurile gurii lăsate în jos. Arăta mai curînd ca un copilaş gata să plîngă.

– Ce tot spuneţi? se vaită el şi căsca lung.

– Prea-sfinţite, ştiţi, cutremurul de astă-noapte a vădit cu adevărat voia domnului. Nu degeaba îl numesc grecii „theomenia”, adică mînia lui dumnezeu… Vicarul nu pierdea nici un prilej să-şi arate ştiinţa lui de carte.

– Ce vrei să spui? îl întrerupse episcopul nerăbdător.

– Că s-a întimplat o adevărată minune. Iată, abatele Conrad de la Bolmo ne-a adus vestea. Şi aci vicarul îl trase pe preot mai aproape ca să-l vadă monseniorul. Dar acesta nu-i aruncă decât o privire încruntată şi fără bunăvoinţă. Ce-o fi născocit oare preotul ăsta ca să-l trezească din somnul lui dulce de după-amiază?

– Un balaur, prea sfinţite! se repezi sira Conrad. La noi s-a ivit în largul mării un balaur. Unul care l-a văzut de aproape ţine morţiş că ar fi insulă. Dar toată lumea crede că e balaur.

– Ce insulă? Ce balaur? Nu înţeleg nimic! Şi episcopul privea nedumerit cînd la vicar, cînd la preot. Vorbeşte mai lămurit!

– Dar tocmai aci stă greutatea: că nu ştim lămurit. Oamenii sînt inspăimîntaţi. Cei mai mulţi au spus că e balaurul mărilor, hafguful, care s-a ridicat la suprafaţă; că lui i se datoreşte şi cutremurul. Este o întruchipare a satanei – zic ei din pricina mirosului de pucioasă care mai stăruie şi acum. De frică nu mai iese nimeni în larg.

– Dar parcă spuneai adineauri că a fost cineva până acolo, îi întrerupse episcopul.

– Un singur om s-a încumetat să se ducă. El zice că ar

9 . Privelişte minunată! (pe latineşte)

fi o insulă. Dar cum să te poţi încredinţa? Eu bănuiesc că ar fi cam smintit şi mai sînt şi alţii ca mine.

– Ai vorbit cu el? Vreau să ştiu tot, spuse episcopul.

Sira Conrad povesti atunci cu de-amănuntul ce aflase de la Niklaus şi toate întîmplările de necrezut din dimineaţa aceea.

– Şi dumneata ce crezi? întrebă episcopul.

– Eu cred că ar fi mai bine să susţinem că e balaur. În predica mea de azi le-am vorbit oamenilor de şeolul biblic. Le-am spus că dumnezeu l-a trimis din nou ca să-i pedepsească pentru păcatele lor. Dar că dacă ei se întorc la adevărata credinţă cu tot sufletul, vor fi mîntuiţi. Poate că ne-am putea folosi de teama aceasta superstiţioasa ca să-i readucem şi pe eretici în sînul bisericii.

– Mda! mormăi încet episcopul. Superstitio…

– „Superstitio est ignorantiae filia”[10], se avîntă vicarul.

Episcopul îl fulgeră cu o privire, iar vicarul tăcu.

Monseniorul Gudmund îşi muşcă fără milă buza de jos, ceea ce era semn că ar cugeta adînc.

Preotul Conrad avea dreptate. Timpurile erau grele. Credincioşii se molipsiseră cu toţii de ereziile lui Luther şi nimic nu-i mai oprea să treacă la noua credinţă. În curînd bisericile catolice îşi vor închide porţile, şi slujitorii lor vor rămîne pe drumuri. În timp ce reformaţii înfiinţează peste tot noi locaşuri de cult. O minune ca aceasta întîmplată tocmai în eparhia lui e un dar al proniei cereşti – gîndea episcopul – şi care trebuie folosit cât mai bine. Cuminte nu e ca spaima oamenilor de balaur să fie întreţinută de preoţi. Căci dară se va afla într-o zi adevărul – şi se va afla fără doar şi poate –, prestigiul bisericii catolice va fi lovit atît de crunt în tot ţinutul că nu se va mai putea ridica.

O insulă nouă e cu totul altceva: o insulă ivită astfel e o minune a lui dumnezeu. Mai întîi, insula trebuie sfinţită.

---

10 Superstiţia e fiica neşliinţei

Procesiunea făcută cu fast va atrage mulţime de credincioşi. Apoi pe ea s-ar putea ridica o biserică. De ce nu? O biserică închinată, de pildă, sfintei Margret, fiindcă insula s-a ivit tocmai la sărbătoarea sfintei. Apoi sfînta va începe la rîndul ei să facă minuni, şi insula va ajunge un loc de pelerinaj vestit. Lucrînd cu chibzuială, veniturile eparhiei pot ajunge uriaşe.

Ochii îi străluciră şi îi zîmbi lui sira Conrad.

– De balaur nici nu vreau să aud, spuse el. E, desigur, o insulă. Şi insula trebuie sfinţită. Voi oficia eu însumi slujba peste trei zile. Avem în vreo biserică de-a noastră o statuie a sfintei Margret? se adresă el clericilor.

– Este un altar al sfintei în biserica veche din Fantoft, se grăbi unul dintre ei să-i răspundă.

– Minunat! Ridici de acolo statuia, porunci el vicarului; o vom duce în procesiune pe insulă, care îi va fi închinată. Puterea sfintei va îndepărta duhurile rele, şi oamenii vor merge în pelerinaj la biserica ce o vom înălţa, aşa cum se merge la Roma sau la sfîntul mormînt.

Preoţii primiră vestea cu un murmur linguşitor şi respectuos.

– Până atunci, continuă episcopul privind spre sira Conrad, vei avea grija ca insula să fie cercetată şi ca să se ridice o cruce acolo unde va fi altarul sfîntului locaş, şi astfel insula va intra în stăpînirea bisericii. Cere-i vicarului toţi banii de care ai nevoie pentru pregătirea procesiunii. Sfătuieşte-te cu el în orice privinţă.

Sira Conrad se înclină, făcînd semn că a înţeles. Episcopul îi întinse prietenos mina lui grăsuţa, iar preotul sărută cu smerenie inelul.

– Sînt mulţumit de dumneata. Slujeşti pe domnul cu multă rîvna. Îmi voi aduce aminte la vreme. Deci ne-am înţeles: peste trei zile, adică duminică, voi veni la Bolmo ca să merg pe insulă. Pregăteşte totul să fie la înălţime.

La aceste cuvinte, sira Conrad mai făcu o plecăciune

adîncă şi ieşi urmat de vicar.

Episcopul Gudmund îşi frecă mîinile mulţumit. Se gîndea la uimirea arhiepiscopului Theobald când va afla toată povestea asta. Trufaşul acela nesuferit a prins de veste acum un an că într-o eparhie de a lui o femeie născuse cinci gemeni. A făcut atîta vîlvă cu gemenii lui că vestea a ajuns pînă la Copenhaga. I-a botezat în catedrala din Nidaros cu mare pompă şi a spus tuturora că îi ia sub înalta sa ocrotire. Dar ce mai însemnau acum bieţii gemeni, cu care se fălea arhiepiscopul. Pe lângă acel pămînt al făgăduinţei descoperit de monseniorul Gudmund?

La întoarcere, sira Conrad îl găsi pe Niklaus şezînd pe treptele de la poartă. Nu mai avusese curaj să înfrunte limbuţia bătrînei Frida şi se aşezase în drumul preotului, ca să nu piardă prilejul de a-i vorbi. Aşteptase multe ceasuri, şi noaptea se lăsase de mult când auzi portiţa scîrţîind, după ce se oprise o căruţă. Tresări şi sări în picioare.

– Ai venit iar, Niklaus? întrebă preotul. Nu prea am vreme să stau de vorbă. Am atîtea treburi că nu-mi văd capul. Îi făcu totuşi loc să intre.

– Ce-a spus episcopul, părinte? întrebă el, în timp ce sira Conrad se aşeza trudit într-un jilţ. Ce e cu insula mea? Eu fac moarte de om pentru ea. În ochi îi strălucea o hotărîre îndărătnică.

Preotul îşi mîngîie bărbia încurcat.

– Insula asta, pot să ţi-o spun acum, rămîne a bisericii. Va fi sfinţită în ziua de duminică de însuşi monseniorul Gudmund şi mai tîrziu se va clădi pe ea un locaş de rugăciune, închinat sfintei Margret.

– Dar, după dreptul ginţilor, e insula mea! strigă Niklaus deznădăjduit. Aşa mi-a spus messer Gaspard şi ei ştie mai bine.

– Poate că ai dreptate, dar sfiaţia-sa episcopul a hotărît

altfel. Insula, înţelegi tu, nu ai descoperit-o ca pe orice ţară necunoscută, ci ea s-a născut din ape, printr-o minune dumnezeiască. Şi un locaş sfinţit va fi înălţat în mijlocul ei, ca să amintească oamenilor această minune.

Niklaus păli la faţă şi se lasă moale pe scaunul pe care-l împinsese bătrîna slujnică adineauri. Preotului îi fu milă de el.

– Frida, porunci el, adu un păhărel de rachiu de la călugări. Când Frida se înfăţişă cu rachiul, îl luă chiar el de pe tava şi i-l întinse.

– Bea, băiete, şi nu-ţi face inimă rea. Rachiul ăsta de buruieni alină toate suferinţele. Şi-şi turnă şi el un păhărel. Îţi făgăduiesc să-i vorbesc de tine monseniorului Gudmund în ziua procesiunii. Poate să-ţi dea învoire să pescuieşti şi tu pe acele locuri, poate chiar să-ţi faci o colibă pe insula bisericii. Deocamdată avem însă multe de pus la cale. Tu eşti ajutorul meu de acum înainte. Tu vei merge din nou pe insulă şi vei pune o cruce acolo unde se va sluji duminică. Caută deci locul cel mai potrivit. Şi măsoară fundurile, să ştim unde poate acosta corabia cu monseniorul Gudmund. Să nu păţim vreo ruşine. Dacă e nevoie, ia cîţiva oameni cu tine. Mai vorbim noi mîine. Acum sînt trudit de drum. Şi, sculîndu-se în picioare, sira Conrad îi făcu semn lui Niklaus să plece.

A doua zi, de dimineaţă, Gaspard porni spre larg în barca lui Niklaus. Aslaug îl însoţea. Vremea se vestea frumoasă. Adia un vînt uşor dinspre miazăzi, care îi ducea tocmai bine într-acolo. Niklaus se îndrepta spre insulă. Părea ursuz şi supărat, nu ca de obicei. Învăţatul îl întrebă ce are. Şi flăcăul îi povesti pe scurt toate cele aflate de la preot de cu seară.

Doctorul Gaspard sta în picioare, privea ţintă înainte şi-şi răsucea neliniştit fuiorul bărbii. „Un sfînt locaş! Hm!

pufnea el mintos. Pînă şi pe insula asta stearpă trebuie să pună gheara papistaşii. Ei nici nu ştiu încă dacă e un pămînt ca toate celelalte sau vreo altă ciudăţenie, dar vor să exploateze minunea. Pe de altă parte, nici unul nu se încumetă să vină să vadă la faţa locului care e adevărul”.

Niklaus îşi duse barca către scobitura din mal ştiută de el. Se descălţă şi sări în apă, care-i venea pînă la genunchi. La fel făcu şi Aslaug. Traseră barca pe fundul de nămol clisos, apoi îl ajutară pe fizician să coboare. Acesta se uită în jurul său cu luare-aminte. Îl izbi şi pe el forma ciudată a insulei. Se alungea ca un trup uriaş, puţin cocoşat şi rotunjit, apoi se subţia într-un fel de gît şi se lăţea iar într-o movilă mai înaltă, care ar fi închipuit foarte bine capul unei dihănii. O luă înainte nerăbdător alunecînd prin mocirla cleioasă, dar cercetînd totul cu multă băgare de seamă.

– Vezi tu, Aslaug, strigă Niklaus ţinînd-o strîns de braţ. Aci vreau să clădesc adăpostul bărcilor, fiindcă nu poate ajunge fluxul. Nici nu se poate închipui loc mai bun de pescuit ca insula asta. Aci va fi uscătoria. Şi începu să le arate cu gesturi largi tot ceea ce el vedea aievea: casa şi păşunile, şi pomii. Gaspard dădea din cap şi încuviinţa cu blîndeţe, dar îşi vedea de treabă; luă un pumn de nămol şi-l privi de aproape, frămîntîndu-l în degete şi mirosindu-l. Între timp, flăcăul trăncănea într-una. Aslaug se uita uneori pe furiş la el: băiatul îi era drag. Dar închipuirea lui prea o lua razna. Ea nu vedea în faţa ochilor decît o întindere pustie şi mocirloasă, atât de tristă şi de poşomorîtă, că ţi se frîngea inima de jale. Cum puteau fi aci livezi şi păşuni? Oricum ar fi fost, întinderea asta era o insula, fură doar şi poate. Cu toată forma ei ciudată n-avea nimic înspăimîntător sau misterios în ea. Gaspard culegea de zor pietricele ca un copilaş făra minte – gîndi Aslaug. Lua fel de fel de ierburi de prin bălţi şi mocirle,

umplea flacoane şi găleţele.

– Cum vi se pare insula mea, messer? întrebă Niklaus.

– Băiete, spuse el într-un tîrziu – văzînd că flăcăul stătea tăcut în faţa lui, aşteptînd răspuns –, la ce bun să-ţi mai faci visuri? Tu singur mi-ai spus că se va clădi aci o biserică.

Niklaus îl privi cu răutate.

– Ei şi-apoi? N-au decât să-şi clădească biserica. Le dau voie. E loc destul. Dar insula tot a mea rămîne.

Învăţatul înălţă umerii şi nu-i mai răspunse. Era grăbit acum să plece să cerceteze toată recolta în liniştea cămăruţei lui de lucru.

Dar Niklaus trebuia mai întîi să coboare crucea pe care i-o dăduse preotul. O încărcaseră în barca lui, dar nimeni nu voise să-l însoţească. Şi flăcăul se lupta fără spor s-o tragă afară. Aslaug sări să-l ajute. O luară pe umeri, încovoindu-se sub povară şi poticnindu-se prin mocirla alunecoasă. Au tîrît-o pînă la movila care se vedea spre marginea insulei, de ai fi zis că e un cap. Capul Hafgufului. Acolo, în timp ce Niklaus săpa de zor şi o înţepenea, Gaspard s-a aşezat mai la o parte să se odihnească. Pămîntul acesta atât de ciudat ivit din ape – cugeta el –, din toată mulţimea oamenilor, nu se găsiră decât un nebun, un învăţat şi o femeie să se încumete să-l cerceteze, în vreme ce sfinţiile lor stau la mal şi ne dau binecuvîntarea.

Gaspard avusese dreptate. La schelă aştepta sira Conrad, plimbîndu-se cu paşi mari, nerăbdător. Îl privi cu uimire pe îndrăzneţul călător, apoi îl salută cu mult respect, şi învăţatul îi răspunse cu voie bună, arătîndu-i recolta lui, purtată în braţe cu multă grijă de cei doi tineri.

– Ce spune messer doctor de minunea asta? îl ispiti preotul.

– E într-adevăr un fenomen rarissim, minunat, dacă

vreţi, numai prin faptul că nu e dat oricui şi oricînd să-l vadă. Iar eu pot spune că sînt bucuros că am putut culege observaţii de o însemnătate covîrşitoare pentru academia noastră.

Prevăzător, îşi învăluia vorbele ca într-un fel de ceaţă.

– Hm! Da! Voia domnului! întîmpină preotul. Duminică vom face o procesiune pe insulă. Va sluji chiar monseniorul Gudmund, spuse preotul.

Gaspard dădu din cap, dar se feri să-şi spună gîndul: „Procesiune! De asta au oamenii nevoie! După ce mai întîi i-a lăsat să creadă în balaur!” Salută pe preot şi porni spre casă în urma lui Aslaug.

În dimineaţa aceea de pomină, orăşelul Bolmo îmbrăcase haină de sărbătoare. Şi firea întreagă parcă se pregătise şi ea pentru marea slujba a sfinţirii. Niciodată marea nu se răsfăţase mai leneş sub mîngîierea soarelui fierbinte. Insula se întindea întunecată şi pustie.

– Mamă! E tîrziu. S-a adunat toată lumea în piaţă. Şi noi când mergem? ţipa micul Ole privind pe fereastră în piaţă.

Nu mai avea astîmpăr. Maică-sa îl îmbrăcase cu hainele cele noi şi îi făgăduise că va merge şi el pe insulă, cu mătuşa Aslaug, dacă e cuminte.

O mulţime veselă şi pestriţă umplea piaţa. Culorile vii ale şorţurilor ele mătase, şalurile roşii, verzi, albastre, scufiţele de horbotă albă scrobită luceau vesel şi se amestecau printre surtucele cafenii şi negre ale bărbaţilor. Un freamăt de glasuri şi de rîsete răsuna în văzduh. Oamenii îşi uitaseră spaima. Îi incinta sărbătoarea de azi.

– Uite pe mătuşa Aslaug! Şi Ole se repezi înaintea ei zburdînd. Cu pasul ei falnic, fata se îndrepta într-adevăr spre ei. Era gătită cu o rochie largă liliachie, cu pieptar de catifea neagră strîns pe trup, de sub care se vedea

cămăşuţa subţire şi cu mîneci largi şi creţe. Coadele ei bălaie şi groase cât o parîmă de corabie erau împletite cu panglici colorate şi îi ajungeau pînă aproape de genunchi.

Îl luă pe micul Ole de mînă, o sărută pe Trude, care rămînea acasă cu copiii cei mici, şi se pierdu în mulţime. Îl căuta pe Niklaus. Nu venise de dimineaţă la ea, aşa cum îi făgăduise în ajun. Acum ea îşi croia drum printre lume zîmbind şi dând bineţe tuturor, dar în sufletul ei stăruia o mîhnire.

– Ce frumos e! spunea Ole încîntat. Nici de ziua regelui n-au fost atîtea steaguri.

În faţa lor se înălţa biserica de lemn înnegrit, şi turnurile ei ascuţite se înfigeau adînc în albastrul cerului. Flamuri roşii şi ghirlande împodobeau portalul şi fîlfîiau în bătaia vîntului. La capătul dimpotrivă era casa lui messer Gaspard, singura casă cu două caturi din Bolmo. De la locul ei, Aslaug privi cu mîndrie într-acolo. Avea înfăţişare arătoasă. Fata scosese toate şalurile şi covoarele şi le atîrnase pe ferestrele deschise. Dar nici celelalte case şi dughene din piaţă nu se lăsaseră mai prejos. Fiecare avea măcar o cîrpă roşie agăţată în chip de steag sau vreun macat frumos, sau cîteva crengi verzi cu care să se împodobească. Da! avea dreptate micul Ole. Asemenea zi nu mai cunoscuseră locuitorii din Bolmo. Însuşi episcopul trebuia să sosească dintr-o clipă într-alta cu un întreg alai de preoţi. Sira Conrad se şi dusese în întîmpinarea lui. Numai moş Trond, într-un grup de pescari, arăta supărat.

– Nu mergi pe insulă? îl necăjeau oamenii.

– Eu nu am ce căuta acolo! se răstea el. Dacă sînteţi nebuni cu toţii şi aveţi poftă să vă înghită hafguful, să vă fie de bine. Eu o să va fac o slujbă de pomenire.

– Dar nu e nici un hafguf, moş Trond, îl înfruntau oamenii. Doar a spus-o episcopul nostru. E o minune a lui

dumnezeu. O insulă nouă. Au s-o ducă pe sfînta Margret acolo în procesiune.

– Am văzut eu ieri, spuse cineva, când descărcau statuia de piatră şi o puneau în biserică. Uite, era o statuie cât mine de mare şi grea că de abia o duceau patru oameni.

În clipa aceea, un freamăt trecu prin mulţime, răspîndindu-se din om în om.

– Vine episcopul!

Lumea se tălăzui într-o parte ca să facă loc caretei aurite cu patru cai albi. În fundul ei, oamenii văzură un omuleţ rotofei şi zîmbitor cu mîna ridicată în semn de binecuvîntare, iar lângă el şedea chiar preotul lor, sira Conrad. După caretă veneau şi alte butci şi trasuri de tot felul, în care se încărcaseră toţi clericii din Fantoft, care făceau alai episcopului.

Clopotele începură să sune, alaiul se opri în faţa sacristiei. Aci urma să se facă ceremonia schimbării veşmintelor, şi apoi, după o scurtă slujbă, trebuia să pornească procesiunea spre insulă. Biserica gemea de lume. Oamenii nu se mai saturau privind la episcopul lor, care şedea ţeapăn în jilţul lui. Ei! Nu îi e dat oricui să vadă de aproape chipul cel sfinţit. Dar când a început schimbarea veşmintelor au fost şi mai uimiţi, mai ales femeile, care se minunau de odăjdiile grele, muiate în aur, pe care le ţineau diaconii smeriţi pe braţe şi le întindeau pe rînd mai-marelui lor.

Messer Gaspard privea şi el din locul de cinste, unde fusese poftit, şi chipul lui cuvios şi neclintit era de nepătruns. "Iată – gîndi e! – episcopul îmbrăcă în clipa asta un stihar alb ca zăpada, simbol al nevinovăţiei şi care trebuia deci să-i amintească să ducă o viaţă fără de prihană. Şi hlamida-i lungă purpurie e milostenia şi dragostea înfocată pentru aproapele său. Mitra care-i încinge fruntea are două colţuri unite cu un singur nod.

Ceea ce înseamnă că trebuie să unească într-însul ştiinţa noului şi vechiului testament. Mînuşîle pe care şi le-a scos adineauri arată că mîinile trebuie să-i rămînă nepătate de atingerile lumeşti, iar toiagul ce i se întinde acum e semnul grijii neîncetate ce trebuie să aibă de turma pe care o păstoreşte. Crucea de pe piept vădeşte victoria pe care a avut-o asupra patimilor omeneşti. Dar oare îşi mai aminteşte monseniorul Gudmund de toate aceste simboluri şi sfinte precepte? Le-a uitat de mult şi se scufundă în mocirla păcatelor fără de teamă, nici ruşine". Cam aşa filozofa Gaspard în colţul său, amintindu-şi de învăţăturile maestrului său Erasmus.

Lumea: în schimb, se minuna şi se desfăta la asemenea privelişte.

– Mătuşă Aslaug, se auzi deodată o voce argintie în tăcerea adîncă din biserică, eu vreau să mă fac episcop când o să fiu mare.

Oamenii întoarseră capul, zîmbind, spre micul Ole. Aslaug se roşi ca focul şi-l strînse de mină, făcîndu-i semn să tacă.

În sfîrşit, episcopul ieşi din biserică, în sunetele clopotelor, înconjurat de tot alaiul de preoţi, şi se opri cu faţa spre portal aşteptînd. În urmă veneau şase diaconi zdraveni purtînd statuia sfintei sub un uranisc de catifea purpurie. Mantia ei albastră strălucea înstelată, iar la picioarele ei se încolăcea balaurul ca un cîine credincios. Fete tinere, în alb inveşmîntate, presărau flori în calea ei, şi copiii din cor intonau imn de slavă. Se alcătui cortegiul, iar procesiunea se urni încet spre schele. Preoţii cădelniţau, şi rugăciunile se înălţau spre ceruri o dată cu fumul de tamîie.

Oamenii erau cu toţii voioşi că temerile le fuseseră spulberate. Şi cei vîrstnici se bucurau la fel cu copiii, de vînt, de soare, de cîntece şi de priveliştea nemaivăzută. Şi mai ştiau că la întoarcere îi aşteptau în piaţă două

butoaie cu bere dăruite de pîrgar.

La malul mării, procesiunea s-a oprit. La schele aştepta o balenieră frumos împodobită cu steguleţe şi flamuri, pe care au fost urcate trate prapurile sfinte. Episcopul se îndreptă spre ea. Înainte de plecare binecuvîntă bărcile cu un gest larg, chemînd ocrotirea cerului asupra lor, să le apere de furtuni şi izbelişti. Apoi păşi greoi pe podeţul de scînduri, ajutat de diaconi, care-l aşeză pe o bancă anume împodobită cu perne şi covoare. Şi între timp începu îmbarcarea sfintei, care se făcu cu cea mai mare grijă. Pe rând se adunară şi preoţii, şi fruntaşii orăşelului. Apoi marinarii ridicară ancora, în timp ce corabia se desprindea încet de mal, lumea se repezea la bărci. Luntre, bărcuţe şi barcaze, tot ce se găsea la schelă, fură cotropite într-o clipă de mulţime. Corabia cu sfînta se depărtase uşor, iar până la ea marea mişuna de ambarcaţiuni de tot felul, fiecare împodobita cu steguleţe. Şi atât de înghesuite că nici nu se mai putea zări apa printre ele. Cu chiote şi rîsete, oamenii căutau să le desprindă unele de altele şi să-şi ia zborul pe urma corăbiei.

Aslaug rămăsese pe mal ţinîndu-l pe micul Ole de mînă. În zadar îi căutase pe Niklaus. Niklaus nu era nicăieri. Se vede ca plecase mai devreme. Barca lor nu se vedea la schele. Aslaug oftă. Şi n-ar fi lipsit mult să izbucnească în plîns, ca şi micul Ole, care vedea cu deznădejde bărcile cum se depărtau.

– Dacă tăticul meu nu era plecat la pescuit balene, se tînguia el, am fi fost cei dintîi pe insulă.

– Nu mai plînge, puiule! Mergeţi cu mine, spuse un glas voios în spatele lor. Aslaug se întoarse uimită şi-l văzu pe Ruidkist. Zîmbea larg, sticlindu-şi dinţii de sălbăticiune, şi-şi pipăia ca totdeauna chimirul plin.

Fata se simţea atît de părăsită, de mîhnită, în mijlocul veseliei celorlalţi, încît îi zimbi şi ea, bucuroasă că

întîlneşte un prieten.

– Cum se face că eşti singură? unde ţi-e logodnicul? întrebă el cu puţină răutate.

– Niklaus a trebuit să plece mai devreme. Avea o mulţime de treburi, răspunse ea cu mîndrie.

– Atunci, mergeţi cu mine, hotărî el. Ce noroc să vă întîlnesc! Dar se feri să spună că văzuse plecînd barca lui Niklaus în zori şi că pe ea o pîndise de departe pînă a văzut-o că rămîne singură. Iată, barcazul meu e acolo, vă aşteaptă. Şi, fără să mai aştepte răspuns, o luă de braţ şi o trase într-acolo.

Era nou-nouţ barcazul lui Ruidkist şi era vopsii într-o culoare frumoasă, verde. Cele doua catarge erau împodobite cu steguleţe. Nu semăna deloc cu barca lor veche şi cîrpită, care lua apă pe la toate încheieturile. Pe banca era aşternută o pătură. Aslaug se aşeză cu micul Ole lîngă ea. Băieţaşul era în culmea fericirii. Pipăia totul cu mînuţele lui, şi ochii îi străluceau.

Ruidkist desfăcu parîma. Barca se desprinse uşoară de la ţărm.

– Mai ştii să manevrezi, Aslaug? întrebă el, în timp ce întindea pînzele.

Aslaug zîmbi cu mîhnire. „La ce bun să ştie?”

– Haide, ţine cîrma.

Şi barca porni ca săgeata pe urma celorlalte şi le ajunse în curînd.

Ole ciripea vesel, punînd tot felul de întrebări Ruidkist îi răspundea căci Aslaug nu părea dornică să vorbească. Se uitară în jurul lor. Pînă departe nu era decît o forfoteală de bărci, o fluturare de culori pestriţe, un murmur de cîntece, care acoperea foşnetul valurilor. Praporele ţesute cu aur de pe corabie fîlfîiau vesel în bătaia vuitului.

Ţărmul rămăsese pustiu. Se zăreau doar străjile în turn, iar pe chei umbra lui moş Trond se frămînta

neputincioasă şi se făcea tot mai mică.

Aslaug avea obrajii îmbujoraţi şi respira cu nesaţ aerul îmbătător al largurilor, care-i lipsise atâta vreme. Aştepta cu nerăbdare slujba de pe insulă: pămîntul acela va fi atunci sfinţit şi închinat sfintei Margret. Rugăciunile vor alunga duhurile rele care-l ţineau pe Niklaus în stăpînirea lor. Cerul era senin, marea liniştită, şi pe iubitul ei îl va afla desigur acolo pe insula.

Călătoria nu ţinu mult: după vreo două ceasuri erau în apropierea insulei.

– Mai avem mult? întrebă monseniorul Gudmund.

– Ajungem îndată, i se răspunse. Nu mai avem nici o jumătate de milă.

Episcopul oftă uşurat. Bietul om nu punea bucuros piciorul pe o corabie pentru că suferea cumplit de rău de mare. Şi acum, cu toate că nu erau valuri mari, se îngălbenise la faţă, şi, de sub mitra grea, care-i apăsa fruntea ca un cerc de fier, broboane de sudoare i se prelingeau pe obraji. Ar fi vrut s-o scoată sau măcar s-o ridice puţin în sus, dar nu îndrăznea. Se gîndea că ar strica de tot solemnitatea clipei. În jurul lui se alcătuise corul, care intona imnuri de slavă pentru sfînta Margret. Cei din bărci înălţau şi ei glasurile, însoţind corul. Văzduhul era plin de cîntece. În mijlocul mării sub cerul senin, ele erau de o măreţie neînchipuită. Adia o boare dulce, care se juca printre flamuri, printre florile şi valurile albe ale fecioarelor şi cuteza să mişte până şi faldurile grele ale mantiei episcopului.

Aslaug avea mereu ochii aţintiţi înainte. Era nerăbdătoare sa se vadă ajunsă pe insulă. Pata cea întunecată creştea treptat; acum se întindea lunguiaţă şi cocoşată ca o spinare. Barcazul lui Ruidkist, cu pînzele noi şi prea puţin încărcat, o luase binişor înaintea celorlalte şi în curînd au fost destul de aproape ca sa zărească un omuleţ care le făcea semn şi care sari şi el

într-o barca, pornind în întîmpinarea lor.

– Niklaus! striga Aslaug, bucuroasă, şi începu să fîlfîie o năframă albă.

Îndemnaţi de strigătul ei, priviră şi alţii într-acolo. Era într-adevăr barca lui Niklaus, numai că, în loc să se apropie, acum părea ca se depărtează. Se îndrepta din nou spre insulă şi-l văzură sărind pe mal pe omuleţul de adineauri.

De uimire, Aslaug rămase încremenită. De ce fugea Niklaus?

Niklaus fugea de ei cu adevărat. Trase barca în scobitura ştiută de el şi porni cu paşi mari spre capătul insulei, repezindu-şi braţele în toate părţile, fără rost, ca un ieşit din minţi.

El venise pe insulă singur, cînd abia mijea de ziuă. Aşa îi poruncise sira Conrad, cerîndu-i să măsoare fundurile şi să găsească locul cel mai prielnic pentru debarcare. Lăsase vorbă unui băieţaş s-o vestească pe Aslaug de plecarea lui grabnică. O ruga să-l ierte şi să vină cu messer Gaspard. Îl mîna şi un gînd nedesluşit: să fie iar el cel dinţii pe insulă, pe insula lui, s-o apere de cotropitori.

Masurase fundurile şi acum aştepta. Văzu de departe flotila de bărci cu baleniera episcopului între ele, legănîndu-se greoaie ca o cloşcă în mijlocul puilor, şi porni îndată în întimpinarea ei, aşa cum îi poruncise sira Conrad. Dar, apropiindu-se puţin, ochiul lui ager zărise în frunte barca lui Ruidkist. Cunoştea el foarte bine barcazul acela nou vopsit în verde. Cu uimire şi cu ciudă o descoperise pe Aslaug. Nu încăpea nici o îndoială. Ea era. Cu un cap mai înaltă decât omuleţul de lîngă ea, avea cositele bălaie şi cu mîna fîlfîia o năframă.

Iată că şi Aslaug îl părăsea în împrejurarea asta grea. Venise cu Ruidkist! Să rămînă cu Ruidkist! Mînios, întoarse barca în loc şi se îndreptă iar spre insulă. Nu mai

voia să-i întîmpine. N-aveau decât să se împotmolească şi ei, şi episcopul cu sfînta lui cu tot. Furia lui era la culme. Strîngea pumnii neputincios şi scrîşnea din dinţi. Ar fi vrut să-i vadă pe toţi nimiciţi, înghiţiţi de balaurul, de hafguful bătrînului Trond. Şi. Odată cu ei, pe Ruidkist, şi pe Aslaug, necredincioasa Aslaug. Gura lui bolborosea blesteme cumplite şi ameninţări. Da! Le va arăta el tuturor. Va merge la rege cu jalba lui. Şi regele îi va da dreptate. Nu se putea să nu-i dea dreptate. Nu va lăsa papistaşilor un pămînt care era în primul rând al lui Niklaus, biet pescar sărman, care păşise cel dintîi pe el, dar care era; bun înţeles, şi al măriei-sale, fiindcă primea dările cuvenite pentru el. Va merge chiar astă-seară la messer Gaspard să-i întocmească o jalbă frumoasă pe latineşte.

Cîtă vreme va fi stat Niklaus adîncit în gîndurile sale posomorite, nici el nu-şi dădu seama. Dar deodată i se păru că aude un fel de vuiet îndepărtat. Venea furtuna. Se uită în jurul lui ca trezit din somn. Faţa mării se schimbase. Toată era numai un clocot de spume; cerul rămînea totuşi senin, iar tunetele nu păreau că vin de acolo, ci din adîncuri. Se înteţeau cu fiece clipă, prefăcîndu-se până la urmă într-un fel de muget înfricoşat. Niklaus se înfiora. Nu era lucru curat cu insula lui.

Pămîntul parcă îi fugea de sub picioare. Pescăruşii îi dădeau ocol, cu ţipetele lor ăscuţite, vestitoare de furtuna, şi zburau apoi spre coasta. Valuri mari se repezeau acum şi muşcau din mal, deşi nu era încă ora fluxului. Niklaus alergă spre scobitura unde-şi trăsese el barca. Dar barca nu mai era acolo. Apa se învolbura în vîrtejuri ameţitoare. Deodată, pămîntul se cutremură sub el atât de tare că îl zvîrli pe o coastă... N-apucă bine să se ridice în genunchi, şi, în faţa lui, insula se despică în două. Un hău se căscă năpraznic, prin care zbucniră

apele furioase. Se agăţă la vreme de muchea prăpastiei, ca să nu lunece în adînc. Crucea! De-ar ajunge la cruce! Cu fiorul morţii în suflet, porni să se tîrască pe pîntece, ajutîndu-se cu mîinile şi ferindu-se să nu cadă în vreo crăpătură dintre cele care se deschideau la tot pasul. „De-aş putea urni crucea din loc, aş pune-o pe valuri şi ar putea să mă ţină deasupra. Gîndurile i se învălmăşeau. „Nu mor… n-am să mor… cei din bărci au să mă caute… eu… Aslaug…”

Dar bărcile nu se mai vedeau nicăieri, era singur printre talazurile urlînde, în zvîrcolirea aceea năprasnică de sfîrşit de lume.

În sfîrşit, Niklaus ajunse la cruce şi o luă în braţe, încleştat. Dar tocmai în clipa aceea, pămîntul se surpă, un val uriaş se înălţă, ca împins de jos în sus, şi se rostogoli peste cruce, izbind-o în plin şi prinzîndu-l pe Niklaus dedesubt. Lovit, însîngerat, el izbuti totuşi, luptînd din răsputeri, să mai iasă o dată deasupra apei. Ochii lui împăienjeniţi de ceaţa morţii mai priviră o dată împrejur; nu văzu decât ape rele, spume, talazuri învolburate. Insula nu mai era. În tunete şi mugete groaznice pierise, Niklaus închise ochii. Un vîrtej îl sorbi cu crucea dimpreună şi-l tîrî în adînc. Blestemul lui se împlinise.

Bărcile pe care nu le mai putea vedea Niklaus nu erau prea departe. În voioşia obştească îşi urmau drumul lor spre insulă, când deodată tunete înspăimîntătoare au cotropit văzduhul plin de cîntece. Femeile îşi făcură cruce speriate, bărbaţii strînseră cîrma în pumn şi priviră în sus, cercetînd norii şi adulmecînd vîntul. Dar vîntul era slab şi cerul senin şi albastru ca rochia sfintei Margret. Tunetele se înteţeau totuşi, se împleteau într-un vuiet ameninţător. Marea toată fierbea înspumată, plină de berbeci. „Ce să fie?” – se întrebau oamenii îngrijoraţi, de la o barcă la alta. Dar iată că acolo, departe, se întîmpla

ceva neobişnuit. Pata cea întunecată parcă prinsese viaţă. Se clătina, se scutura ca din somn. Părea că porneşte spre bărci să le înghită.

– Vine! Vine hafguful!

Spaima era la culme. Femeile îşi prinseră strîns în braţe copiii, care ţipau şi se ghemuiră la fund. Bărbaţii luptau din greu să întoarcă bărcile, să fugă din faţa prăpădului.

– Du glemmis ei! Maică prea-curată, nu ne lăsa! se tînguiau bietele mame îngrozite.

Valuri mari se năpusteau asupra lor, acoperindu-le bocetele. Marea parcă se revărsase din matca ei şi se repezea în puhoaie de apă care clocoteau. Bărcile toate săltau ca nişte coji de nucă şi se ţineau anevoie printre vîrtejuri. Balaurul, după ce se mişcase greoi şi ameninţător, se învăluise în trîmbe de spumă. Nu se mai zărea decît crucea albă de la care Aslaug nu-şi lua ochii. Şi păru deodată că o gură uriaşă şi neagră s-a deschis înghiţind-o. Pe locul unde fusese mai înainte insula, se năpusteau acum valuri care se ridicau până la cer, ciocnindu-se între ele şi mugind.

– Niklaus! striga Aslaug printre hohote de plîns. Dar nimeni n-o mai auzea. O groază nespusă îngheţa inimile oamenilor. Hafguful venea spre ei pe sub apa. Se aplecau pe vîsle, tăcuţi, îndîrjiţi. Episcopul se îngălbenise la fată ca un mort între pernele lui roşii, şi degetele i se zgîrciseră într-o binecuvîntare ce nu mai avea rost.

În spaima lor, uitaseră cu toţii de sfîntă. Şi, deodată, o văzură clătinîndu-se pe soclul ei, gata să se prăbuşească. Săriră să o sprijine.

Cîţiva marinari, care strîngeau pînzele, se apropiară şi ei de statuia de piatră.

– Sfînta asta nu e bună la nimic, spuseră ei. Uite că nu ne-a putut apăra de balaur. Ne îngreunează barca de pomană. Doar n-o să pierim cu toţii din pricina ei! Şi, de-

odată, zeci de braţe se întinseră cu duşmănie şi-i făcură vînt în mare.

Gaspard se încleştase cu o mînă de catarg şi nu lăsase ocheanul nici o clipă. Din cînd în cînd, îl ştergea de spuma valurilor care îl izbea în obraz; văzuse bine cum insula se clătinase, se cutremurase şi apoi se despicase în două, prăbuşindu-se înghiţită de o viitoare, şi luînd cu ea pe Niklaus agăţat de cruce.

– Oare ce s-a întîmplat? îndrăzni să-l întrebe, gîtuit de spaimă şi cu dinţii clănţănind, sira Conrad.

– Ceea ce am numit noi insulă şi cei neştiutori balaur a dispărut. E un fenomen cu totul deosebit, îi răspunse el într-un tîrziu lui sira Conrad.

Dar şi pescarilor din bărci le revenise graiul, acum, că se depărtaseră de locul primejdiei şi vedeau ţărmul aproape.

– L-aţi văzut? striga unul bărbos cu spete largi. El era, Hafguful! L-au trezit din somn cîntecele alea afurisite.

– Da, întărea lângă el unul spîn, tremurînd încă de spaimă. Mai întîi s-a scuturat şi apoi a pornit-o din loc şi am văzut cum s-a căscat o gură uriaşă, care a înhăţat crucea şi a tras-o în adînc.

Femeile, ghemuite la fundul bărcilor, ascultau îngrozite. Li se năzărea că văd nişte braţe lungi care se mişcă pe deasupra apei, gata să le înhaţe şi pe ele.

Oamenii tăceau iar; luptau cu îndîrjire să ajungă în port, care plecîndu-se din răsputeri pe lopeţi, care ţinînd încleştat cîrma sau potrivind pînza după vînt. Zăreau acum străjile din turn şi o mogîldeaţă care alerga de colo până colo pe ţărm. Era, fără îndoială, moş Trond. Eraţi, scăpaţi. Şi peste puţină vreme, bărcile se îmbulziră pe urma corăbiei, la schele.

Dar ce jalnică era întoarcerea aceasta! Nimic nu rămăsese din veselia şi încrederea cu care porniseră. Praporele se zvîrcoleau ude, biciuite de vînt. Şalurile

femeilor, frumos vopsite se înfăşurau umede, triste pe umerii lor, iar bonetele de horbotă scrobită atîrnau pleoştite de-a lungul obrajilor palizi.

– Mulţumescu-ţi ţie, maică prea-curată, că ne-ai mîntuit, şopteau femeile, făcîndu-şi cruce, în timp ce bărbaţii le ajutau să coboare.

Corabia monseniorului Gudmund îşi lăsase pînzele şi podoaba ei de steaguri de toate culorile nu mai era acum decît o adunătură de zdrenţe murdare şi ude.

– He! He! rîdea moş Trond cu rîsul lui răutăcios, întîmpinîndu-i pe marinari. V-a prins furtuna! A vrut hafgufui şă vă primească cu cinste pe voi şi pe sfînta voastră.

Mai devreme fugise şi el, îngrozit de puhoaiele care năvăleau înecând schelele, dar de cum se retrăsese apa, venise iar să pîndească întoarcerea. Nu bănuia nici pe departe cele întîmplate, dar se bucura ca un nebun de chipurile schimonosite de spaimă, de hainele ude şi ponosite. Se strîmbă până şi la episcop, care era dus pe sus, ca o păpuşă mare şi aurită. Moş Trond îl privi îndelung, rînjind la odăjdiile pătate şi obrazul pămîntiu sub mitra strîmbată pe o parte, ca pălăria unui om beat. Diaconii îl suiră în careta lui cu cai albi, care porni îndată spre Fantoft.

Între timp, tot alte barci trăgeau la schele, şi lumea se grăbea să coboare.

– Ei, povestiţi-mi şi mie minunile de pe insula voastră. Cum a fost slujba? Şi ce a făcut sfînta?

– Ce insulă? Nu mai e nici o insulă… Hafguful… Ai avut dreptate, moş Trond… S-a scufundat cu cruce cu tot… L-a înghiţit pe Niklaus…

Pescarii pe întrecute se repezeau să-i povestească, înconjurîndu-l.

La asta chiar că nu se aşteptase batrînul; rămase o clipă încremenit, d’ar pe urmă bucuria lui se dezlănţui

năprasnică.

– Aşa, vezi! Aţi vrut să-l păcăliţi pe hafguf. Să-i puneţi botniţă, mititelul de el, şi să-l legaţi cu panglicuţe şi să-l presăraţi cu flori ca pe un mire. I-aţi dus şi o mireasă într-o cuşcă de aur, şi uite ce a făcut el cu mireasa voastră şi cu fioncurile şi cu lumînările sfinţite şi cu clopoţeii voştri. Ha! Ha! şi rîsul lui ameninţător se amesteca în vuietul valurilor.

– Are dreptate bătrînul, ziceau oamenii depărtîndu-se. De toate astea numai popii sint vinovaţi. Ei ne-au dus acolo orbeşte să ne dea pradă hafgufului. Şi unde le stă puterea? Că nici sfînta lor şi nici măcar episcopul n-au fost în stare să potolească mînia balaurului.

Nu se îndurau să se risipească pe la casele lor. Mergeau toţi în ceată, întărîtaţi foarte de întîmplările pe care le trăiseră şi căutînd un vinovat pentru spaima lor.

Se pomeniră cu toţii în piaţă. Ferestrele casei lui sira Conrad se vedeau luminate. Oamenii se opriră nehotărîti în faţa lor.

Un flăcău vînjos cu părul roşcat se urcă pe gard.

– Preotul ăsta e un mincinos fără pereche, fraţilor, strigă el.

– Nu a spus el în predica lui că ăsta e balaurul cel din biblie? Şi apoi, deodată, a întors-o şi ne-a păcălit cum că ar fi insulă şi sa mergem la sfinţire. Numai el e vinovat de moartea lui Niklaus.

– Aşa e! strigară oamenii. Ne-a spus că n-avem de ce să ne temem, că sfînta e cu noi. Haidem să ne răfuim cu el.

Dar, sira Conrad auzise glasurile lor şi le-o luă înainte.

– Staţi, oameni buni, zise el ieşind în prag. Ce v-a apucat? Veniţi-vă în fire! Eu v-am spus doar cel dinţii că e balaurul, şeolul biblic, şi că trebuie să vă rugaţi domnului ca să vă mîntuie de el. Vina e a lui messer Gaspard, care ne-a amăgit pe toţi, începînd cu monseniorul Gudmund,

arătîndu-ne tot felul de dovezi cum că ar fi insulă şi nu balaur. N-aveţi decât să-i cereţi socoteală de cele întîmplate.

Oamenii îl ascultară tăcuţi, şovăind. Avea dreptate preotul, învăţatul era vinovatul cel mare.

– Lasă că nici tu nu eşti mai breaz, îndrugi mereu la minciuni, îl înfruntă vlăjganul cel roşcat. Unde vă e puterea cu care vă lăudaţi atâta? De ce n-a făcut sfînta voastră o minune să-l scape pe Niklaus? Mai bine vă zvîrleam pe toţi în mare cum am zvîrlit-o pe ea. Bine a spus Luther al nostru, care e spaima popilor, că de la papă şi până la episcop să-i zvîrlim pe toţi în mare, să scăpăm de ei.

Preotul nu-i răspunse. Era galben la faţă ca un mort şi se clătina pe picioare, gata să se prăbuşească.

– Lasă-l, Bjoergulf, îi ziseră oamenii. Nu-ţi mai pune mintea cu el… Haidem să nu pierdem vînatul celălalt, mai de preţ. Te pomeneşti că o fi dat bir cu fugiţii.

Dar Gaspard era în cămara lui de lucru. Încerca să-i spună un cuvînt de mîngîiere lui Aslaug, care plîngea cu hohote.

Când îi auzi pe oameni zgîlţîind uşa, el se arătă la fereastră Şi le zîmbi prietenos.

– Bine-aţi venit! Şi eu vream să stau de vorbă cu voi. Poftiţi sus! Aslaug vă deschide îndată.

Oamenii se repeziră pe scări, bulucindu-se. Umplură într-o clipă odaia şi sala; dar de cum păşiră înăuntru îşi pierdură îndrăzneala. Priveau uimiţi la lucrurile ciudate şi necunoscute din jurul lor. Apoi se uitară cu milă la Aslaug, care avea ochii plînşi şi-şi frămînla în neştire şorţul în mîini. Folosind tăcerea lor, învăţatul începu el să vorbească.

– Unul de-ai noştri a pierit astăzi şi-l plîngem din toată inima. Am trecut de altfel cu toţii printr-o primejdie de moarte. Dar cată acum să tragem învăţătură din această

grea încercare. Spusele mele s-au dovedit adevărate. Pămîntul cel nou ridicat la faţa mării s-a scufundat chiar dinaintea ochilor noştri, printr-o mişcare la fel cu cea dintîi. Şi iată mărturiile culese de mine pe acest pămînt, care arată că teama voastră n-avea rost. Făcu semn lui Aslaug să se apropie. Ea îi întinse o cutie plină cu bucăţele de piatră.

– Vedeţi aci tot ce se afla pe insula care a pierit. Bucăţite acestea de rocă uşoară şi poroasă nu sînt decât tuf vulcanic şi cenuşă întărită de apa în care a stat. Iată şi scoici care erau pe fundul mării şi au fost ridicate la suprafaţă o dată cu insula. Veniţi mai aproape şi priviţi.

Dar oamenii priveau cu neîncredere şi duşmănie.

– Lasă mofturile astea! spuse răstit Bjoergulf. Ne amăgeşti cu scoici şi pietricele, parcă am fi copii. De unde ştim noi că le-ai luat de pe insulă? Poate că le aveai de mai înainte în cămara asta de vrăjitor. Priviţi numai! Ridică o hîrcă de pe jos. O ţeasta de om! Şi altele multe! Te împiedici de ele. Şi uite colo scheletul! De ce ne dezgropi morţii? Ce faci cu ei?

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservire în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE TREI ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU

Oamenii se apropiară ameninţători, strîngînd pumnii. Acum nici faptul că Aslaug era de faţă nu-i mai putea opri.

– Îmi slujesc să duc mai departe cercetările mele şi să pot veni în ajutorul oamenilor, să le alin suferinţele.

– Minte! Totul aci e numai minciună şi vrăjitorie! Şi vlăjganul roşcat apucă un ceaslov pe care-l aruncă în mijlocul aparatelor de sticlă. Alţii îi urmară pilda. Răsturnară globul, sparseră aparatele. Apoi se repeziră mai îndîrjiţi spre Gaspard. Dar credincioasa Aslaug veghea. Văzu primejdia de care învăţatul – mînat de dorinţa lui de a-i lumina pe oameni – nu-şi dădea încă seama. Cum se afla apărată de masa lungă, cu o mişcare dibace, ea suflă în luminare. Apoi îl apucă pe învăţat de mînă şi-l trase afară, pe uşiţa scundă care se deschidea în peretele de lângă masă.

Urmă o învălmăşeală cumplită. Oamenii dibuiau pe întuneric, înjurînd, alunecînd unii peste alţii, printre cioburi şi hîrci risipite. Pînă la urmă, unul scăpară un amnar şi văzură atunci că Gaspard a dispărut. Mînia lor era la culme. Unde a pierit blestematul de vrăjitor? Să cercetăm peste tot locul.

– Ba mai bine să dăm foc casei. Trebuie să fie ascuns prin vreun cotlon.

– Foc Foc! Să piară cuibul vrăjitorului!

Dădură foc hrisoavelor vechi şi cărţilor, apoi coborîră în grabă. O vîlvătaie cumplita se înălţă până la cer. Dar Gaspard nu mai era acolo. Aslaug şi cu el coborîseră pe o scăriţă de frînghie în grădina din dosul casei şi se pierduseră în noapte.

(Urmare în numărul viitor)